

pravy a střelby dělostřelectva se zvláštním zřetelem na studium vysokých vrstev atmosféry. Četné stanice konají měření pomocí pokusných balonů a mimo to k získání přesných dat i „meteorologických letů letounů. Nejdříve se k tomu užilo příležitostně letounů vojenských a potom (koncem r. 1924) byla zřízena zvláštní stanice (v Duxfordu), kde se konají meteorologické lety jednou nebo dvakrát denně ve výškách nad 3000 m. Ústřední meteorologický úřad v r. 1926 pořádal přednášky pro důstojníky pozemního vojska i letectva a poskytl četné zprávy jak vojenskému a civilnímu letectvu, tak i dělostřeleckým střelnicím. — Má být vydána vzorná aerologická mapa, která poskytne mnoho cenných prvků pro vzdušnou cestu z Anglie do Indie. (Rivista di artiglieria e genio, 1927.)

Motorisace armády (podle Daily Telegraph z 15. listopadu 1926). 13. 11. 1926 byly předvedeny předsedům vlád anglických dominií v Camberley motorisované prostředky anglické armády, a to jak již přijaté, tak i ty, které jsou te-

prve zkoušeny, na př. tank schopný pohybu jak na pásech, tak i na kolech a zaručující pohyblivost taktickou i strategickou. Změna přizpůsobení pohybu vozu s pásu na kola vyžadovala 1½ minuty. Dále byla předvedena pancéřová auta, schopná pohybu v každém terénu (kombinovaná vozidla, umožňující pohyb jak na kolech, tak i na pásech) — pravděpodobně určené pro přezvědy.

Prohlídka končila předvedením vozů pro velitele polní baterie a traktorů pro polní dělostřelectvo.

Předvedeny byly dva nákladní automobily pro dopravu jednoho lehkého kanonu a jednoho malého hospodářského traktoru. V 3 minutách byl kanon i traktor složen a kanon připraven k pohybu v terénu s potahem hospodářským traktorem.

Konečně traktor Aragon Mark III pro těžké dělostřelectvo a kamion Hathi s ložiskem pro dělo proti letadlům.

Tato přehlídka, která následovala po přehlídce námořní a letecké, ukázala zdokonalování armády a usilí po zmodernisování materiálu. Kn.

Z CIZÍCH REVUÍ

a) *Revues francouzské.*

Revue d'Infanterie.

Číslo 414—417 (březen—červen) 1927.

Kapitán Laffargue: Bitva o cí. (Číslo 414, březen). Autor pokračuje ve svých úvahách (viz únorové číslo *Revue d'Infanterie*), podává charakteristiku nynější výzbroje optickými přístroji a konstatuje, že pěchota je vyzbrojena jen kolektivně dalekohledy typu „pěchota“. Jakým směrem má jít vývoj výzbroje pěchoty optickým materiálem? Podle autora má být pěchota vyzbrojena jak pro boj blízky, tak pro boj na dálku. Kulometné jednotky, střelící na dálku, musí být vyzbrojeny silnější optikou než ostatní pěší jednotky. Autor konstatuje, že dosaďadní dalekohledy nestačí k objevování cílů nepřátelských rozměrů. Je třeba pro pozorování na velké a střední vzdálenosti dalekohledů s velkým zvětšením (třebas i s malým zorným polem). Ty by se přidělily jen jednotkám specialisovaným v boji proti automatiským zbraním nepřátelským, t. j. nejprve jednotkám doprovodných zbraní, pak teprve jednotkám kulometů. K objevování nepřátelského kulometu vojskem, na které tento kulomet střílí, je

zapotřebí nůžkového hranolového dalekohledu. Autor by chtěl mít jeden na rotu, jeden na četú kulometů, jeden na četú nebo družstvo dělostřelecké.

Pozorování na malé vzdálenosti vyžaduje optických přístrojů.

a) dovolujících vidět, aniž by pozorovatel musil zdvíhati hlavu: periskop.

b) přístrojů zvětšovacích, ježto cíl je skryt mezi četnými terenními detaily, které právě na malé vzdálenosti nejvíce vynikají.

Navrhuje tudíž, aby pro velitele rot a pro každou četú byl jeden zvětšovací periskop.

Každý jednotlivec měl by pak být vyzbrojen velmi jednoduchým zvětšovacím periskopem a zcela jednoduchým, monookulárním dalekohledem, který by se dal, kdyby bylo potřeba, nastrojit na periskop. Autor tvrdí, že monookulár je mnohem výhodnější, poněvadž se dá lépe skrytí i ve velmi úzké střílně.

Číslo 414 (březen).

Commandant Audet: Poznámky o velení praporu v terénu. Pokračování z předcházejících čísel. Autor zde probírá útok praporu a

vykládá pojmy: výchozí základna, cíl, činnost palby, manevr praporu, nepřítel, terén, průzkum před útokem, provedení útoku, spojení s dělostřelectvem, rozhodnutí a rozkaz pro útok. Článek doprovází několika schematickými náčrti.

Čteme-li tyto „poznámky“, uvědomujeme si, jak je boj praporu složitý, jak těžkou je úloha velitele praporu, jaká odpovědnost spočívá na jeho bedrách a jak vyžaduje nejen celého muže, nýbrž i obratného taktika.

Capitaine Perré: Bojová cvičení a válečná literatura. Autor si uvědomuje, jak je obtížné vpraviti vojínům, kteří neprodělali války, správné představy o skutečném boji, aby měli ze cvičení skutečný prospěch a dovedli se vžít do „bojové atmosféry“. Doporučuje, aby se vojínům přetl. před cvičením výňatek (episoda) z některého díla, popisujícího skutečně prožitý boj a mající vztah k danému cvičení.

Číslo 414 — březen.

Podplukovník Ducomez: Moc pečotní palby. Dokončení z předcházejících čísel. Autor jako příklad podává historii přechodu řeky Oisy 4. listopadu 1918 19. praporem pěších myslivců a ukazuje tak názorně, že každý manevr pečoty, má-li mít vyhlídky na úspěch, musí splnit tyto podmínky:

- a) uskutečnění převahu palby, která by nepřítele neutralisovala a umožnila tak postup vpřed;
- b) v útoku musí být pohyb současný s palbou;
- c) ve zteči musí pohyb následovati ihned, bez intervalu, za palbou.

Colonel Linarès: Lehký kulomet a ofensivní pečoty. Autor stěhuje si na to, že se při výcviku ukazuje, že pečota, organizovaná v družstva, jejichž jádrem je lehký kulomet, nemá hlavně v posledních chvílích před ztečí dosti průbojnosti, dosti elánu, nesnaží se jíti dopředu. Věnuje prý se přílišná pozornost palbě a málo pohybu. Příčina vězí prý v tom, že lehkého kulometu není účelně používáno. Dospívá k návrhu na novou organizaci pečoty, v níž by základní buňkou místo družstva s lehkým kulometem byla četa o 3 družstvech, z nichž dvě by byla bez lehkého kulometu. Družstvo lehkého kulometu skládalo by se ze dvou rojů: střeleckého a granátnického (granátníci puškovi).

Číslo 414 — březen.

Capitaine Le Brigant: Úvahy o účinném boji pečoty. (Pozorovatelé a vrhači pum.)

Tento článek je jakýmsi doplňkem k článku plk. Linarèsa; zabývá se otázkou, jakého materiálu je potřebí pe-

chotě, aby během celého trvání útoku měla dostatečnou průbojnost. Aby účinek palby byl co největší, musíme se snažiti objeviti a přesně lokalizovati cíle. To je úlohou pozorovatelů, kteří musí býti k tomu vybaveni vhodnými pozorovacími přístroji, vybranými podle schopností a metodických cvičení.) Aby pak tyto cíle, které jsou obyčejně skryté, bylo možno zasáhnout, je třeba zbraní, střílejících vysokým obloukem. Tyto zbraně obsluhovali by „vrhači pum“ (granátů, min). Autor studuje úlohu takové zbraně a žádá, by byla i u nižších velitelů (počínaje velitelem čety a konče velitelem praporu). To ovšem vyžaduje zavedení zbraní různé ráže i různé donosnosti. Probrá, jaké vlastnosti by musila mít zbraň pro prapor, pro rotu a pro čet. Navrhuje, aby střely vyvozovaly nějak charakteristicky zbarvený dým, aby vyšší velitel mohl řídit na místo, na které střelila nižší jednotka, palbu své mocnější zbraně. Tím by se dosáhlo účinků koncentrace. Kromě toho bylo by to i známkou pro dělostřelce, kam mají především střílet.

Myšlenka sama o sobě jistě zajímá, která, alespoň teoreticky, řeší do jisté míry problém spojení „pečoty“ s dělostřelectvem i problém určení polohy cíle. V praxi by však jistě narazila na mnohé obtíže. Za uvážení však stojí.

Číslo 415—417.

Kapitán Laffargue: Příprava pečoty na bitvu očí. (Úvaha o personálu pozorovatelském v pečotě, jeho roli a organizaci.)

Studie tato je jakýmsi pokračováním studie „Bitva očí“ (viz číslo únorové a březnové).

Autor promlouvá nejprve o nutnosti vytvořiti personál specialisovaný v pozorování, ježto se každý pro tuto službu nehodí. Poněvadž však u pečoty pozorování nelze oddělit od ostatní bojové činnosti, jak je tomu na př. u dělostřelectva, ježto vlastně každý voják pozoruje, je nutno určití přesné roli specialistů pozorovatelů a dáti jim za úlohu to, co nemůže dělati voják v první linii a organizovati jejich činnost.

Autor dělí úkoly pozorovatelů na 2 kategorie:

Úkoly dozoru nad bojištěm:

- a) sledování činnosti nepřátelské;
- b) sledování činnosti vlastní;
- c) sledování signálů, vyslaných našimi vojsky (od podřízených k představeným, od letectva atd.)

Úkoly pátrací:

- a) pátrání po cílech;

*) Viz článek kpt. Laffargua v dubnovém čísle též Revue.

b) pátrání po mezerách a obsazených místech v nepřátelské sestavě a palbě;
c) obhlídky terénu.

Autor konstatuje, že u nižších jednotek pěchoty (menších než pluk) pozorovací služba splývá se zpravodajskou. Úloha orgánů pozorovacích a zpravodajských je různá podle toho, o jaký velitelský stupeň jde, pro nějž pracují. Je tedy třeba rozdělit pozorovací orgány na 2 kategorie:

a) orgány, konající hlavně úkoly velitelské: podávají veliteli zprávy, potřebné pro vedení boje; situace nepřátelská a vlastní, signály, obhlídky terénu, mezery v nepřátelské sestavě neb palbě atd.

b) orgány pro úkoly palebné: pozorují ve prospěch dané zbraně, kulometu, doprovodného děla a hledají cíle. Jsou do jisté míry očima této zbraně.

Do první kategorie patří pozorovací orgány pluku a praporu, do druhé pozorovatelé čet a družstev kulometových a doprovodných děl.

Co se týká všeob. dozoru a pozorování bojiště, je zajištěno jdenak strážnými vedetami [za pochodu pak hlídkami], jednak celou 1. linií. Tento dozor však nestačí, ježto na strážných nemůžeme vyžadovati příliš pečlivého pozorování. Je tudíž třeba zdvojit toto pozorování vždy, za všech okolností, pozorovateli, usazenými na dobrých pozorovatelných (první linie se často pro pozorování dobře nehodí) a majícími po ruce pojiťka, aby mohli ihned zpravit velitele. Užítí těchto pozorovatelů je dvoji: jedni jsou blízko S. V. a pracují přímo pro něj (pozorování celkové); druzí slouží k místnímu zesílení pozorovací služby na důležitých nebo pro pozorování obtížných místech. Jsou tedy speciální pozorovatelé jakousi pohyblivou zálohou pro pozorování a dozor na bojišti.

Pozorovací orgány mají však jistě na starosti:

hledati umístění nepřátelských automatických zbraní, stanoviště velitelů.

Číhati na příležitost, kdy bylo by možno vzít nepřitele do bočné nebo šikmé palby.

Pátrati po známkách nepřátelského pohybu.

Autor navrhuje, aby tyto pozorovatelé byli vyzbrojeni střelivem, jež by umožnilo sledovati let střely, aby tak mohli naznačiti pěchotě směr, kde je vypátráný cíl.

Další úlohou pozorovacích (a zároveň zpravodajských) orgánů je jednak rozšiřování, jednak sbírání (centralisace) zpráv. Autor tuto stránku důkladně rozebírá. Podává pak návrh, jak by měla býti pozorovací a zpravodajská služba u pěších jednotek organizována a jak by měla býti vyzbrojena.

V čísle květnovém (416) zabývá se velmi důkladně a podrobně výcvikem jednotlivců v pozorování a to jednak výcvikem technickým, při němž vojín se naučí dobře zacházeti s optickými přístroji, poddůstojníci pak i čtení fotografií, map, kreslení náčrtů panoramatických atd.

Uvádí poté řadu cvičení, která by bylo třeba probrati, aby se u vojínů vyvinula „pozorovací schopnost“. Podává pak program taktického výcviku v pozorování s příslušným komentářem, a to jak pro vojíny, tak i pro poddůstojníky.

Přechází k pojednání o kolektivním výcviku v pozorování a odvodňuje jeho nutnost. Naznačuje, jak se mají sestavovati cvičení kolektivní v pozorovací a zpravodajské službě, jak si má vésti ředitel cvičení, čeho si má všimati a jak značkovati nepřitele. Studuje pak, čeho dbáti při pozorování v obraně i v útoku.

Konečně podává konkrétní případ „bitvy očí“ za střetné bitvy. Nejprve definuje všeobecné zásady a pravidla, jichž je dbáti v takovém případě, potom podává námět taktický, při němž studuje činnost pozorovací a zpravodajské služby, počínaje přibližovacím pochodem a konče útokem i obranou po skončeném boji.

Naznačuje pak ihned, jak by bylo možno na základě tohoto námětu sestavit cvičení v terénu.

Celá studie prozrazuje velmi bystrého a inteligentního pozorovatele, jenž si všímá bedlivě všeho, co vidí a dověd z toho učiniti také správné závěry. Tato schopnost je u autora podporována také nevhodní válečnou zkušeností. Třebaže nelze přistoupiti (z různých důvodů) na některé návrhy autorovy, najdeme přesto v jeho studii velmi mnoho cenného a původního.

Commandant A.: Řešení taktického námětu daného při přijímací zkoušce do Vysoké válečné školy (v Praze) v prosinci 1926.

1. Námět v rámci divise sestával ze dvou částí: přechod přes řeku a průplav a vytvoření výchozí základny na nepřátelském břehu.

2. Útok na nepřátelskou obrannou posici.

Další otázky, které byly žádány: rozkaz velitele divisiho dělostřelectva a působnost zdravotnické služby u pluku (jednoho z pluků divise) za útoku.

Příklad rozkazu divise, podány jako možné řešení, není právě nejlepším vzorem rozkazu — je příliš mnoho-mluvný. Mnohem lepší je řešení otázky dělostřelecké.

Colonel Béranguier: Výcvik a výchova pěchoty.

Autor pokračuje ve svých úvahách (viz lednové a únorové číslo „Revue d'Infanterie“). Zabývá se v tomto čísle rolí velitele praporu. Prapor je výcvikovou jednotkou. V něm všechny palné zbraně musejí být kombinovány a musejí těsně spolupracovat. Je základem jednotkou pro spojení s ostatními druhy zbraní. Z toho důvodu je lepší, je-li na př. jeden rámcový prapor v pluku, než aby byla v každém praporu jedna rámcová rota. Vliv velitele praporu jeví se především v tom, že reguluje výcvik. Jeho výhradní rolí je taktický výcvik poddůstojníků a vojska. Technický výcvik je větší velitelů rot. Autor podává v dalším program výcviku praporu a končí svou stať slovy: „Výcvik pěchoty koná se u praporu. Tím okamžikem, kdy prapor nemá již čtyř stejných rot, přestala být rota základní výcvikovou jednotkou.“

Stať zasluhuje, aby byla prostudována našimi veliteli, pověřenými výcvikem.

Duben — č. 415.

C. D.: Výcvik v jednotkách bojové vozby.

Pokračování z minulých čísel. V tomto čísle pojednává se o výcviku kolektivním. Autor definuje, v čem spočívá výcvik kolektivní u jednotek bojové vozby (tento výcvik jest vlastně výcvikem důstojníků a poddůstojníků) a přechází ihned k jeho odpovědi: výcviku technickému a výcviku taktickému. Technický výcvik provádějí: poddůstojníci — v rotě; v praporu důstojníci. Autor naznačuje, jak se má tento výcvik konat.

Taktický výcvik dělí se na výcvik v četě a na výcvik jednotek bojové vozby. Výcvik v četě se skládá z výcviku přípravného, z výcviku v pohybech čety a z cvičení bojových, při čemž je pojednáno o požadavcích, které nutno na ten který druh výcviku klásti.

Bojová cvičení konají se zprvu pěšky, potom s vozy. Je-li cvičiště poněkud dále od posádky, dopraví se tanky na cvičiště, kde zůstanou na př. celý týden, při čemž lze cvičiti též službu strážní a ošetřování materiálu a neztrácí se čas neustálým dojížděním na cvičiště a zpět. Jednotlivé rotě se takto střídají na př. po týdnech.

Taktický výcvik tankových jednotek, rot, praporů, pluků, obsahuje: aplikační cvičení na mapě, spojené často s individuální přípravou doma; návštěvy ve skladištích a prohlídky uskladněného materiálu;

cvičení v terénu s vozy nebo bez nich.

Při výcviku nikdy nepracuje jed-

notka tanků sama, nýbrž se vždy předpokládá, že s ní jde pěchota, kterou má doprovázeti, a že pracuje ve vyšším svazku bojové vozby (praporu, pluku, brigádě).

Na konec podává autor program taktického výcviku v daném roce.

Květen — č. 416.

Colonel Etienne: Příspěvek ke studiu problému spojení pěchoty s dělostřelectvem v útočné operaci.

Plukovník Etienne, bývalý profesor taktiky pěchoty na Válečné škole v Paříži, rozebírá v tomto článku způsob spojení pěchoty s dělostřelectvem za útoku. V první části obírá se krátkou historií tohoto spojení v roce 1916 a 1917 na francouzské frontě. V této době platila jako takřka jediný prostředek pohyblivá dělostřelecká clona. Teoreticky je taková clona, postupující před pěchotou, a podle níž pěchota řídí svůj postup, úplným řešením onoho obtížného problému. Je však nutno, aby pěchota šla stále těsně za clonou. Jakmile se pěchota něčím zdrží, clona, postupující podle určitého hodinového řádu, uteče pěchotě a útok obyčejně ztroskotá. Autor opakuje metody, kterými se hledělo zamezit této eventualitě.

Aby pěchota mohla zdolati rychlé místní odpory, potřebuje doprovodného děla.

Autor činí závěr: Spojení, docíleného hodinovým řádem (ať již pro pohyblivou clonu nebo pro postupné, předem stanovené koncentrace na vyhlédnuté body) lze užití jen proti nepříteli, který stojí na místě. Pohyblivá clona zůstává však, jak autor praví, nejlepším prostředkem k dobytí silně vybudovaných posic.

Doprovodné dělostřelectvo napoak hodí se v pohybné válce a ve fásích nejobtížnějších pro spojení pěchoty s dělostřelectvem, totiž ve zjednávání dotyku, v bojích střetných a při pronásledování.

Autor studuje pak v dalším čísle (červen — č. 417) spojení pěchoty s dělostřelectvem v pronásledování po dobytí opevněného pásma, při zjednávání dotyku s nepřitelem v posici, v boji střetném. Konec konců dospívá k závěru, že by měla být pěchota vyzbrojena dvěma doprovodnými děly — jedno by bylo zdokonalený vrhač pum nebo min (moždír, minomet), druhé pak houfnice. První by bylo zbraní praporu, druhé pluku. Při tom ovšem dělostřelectvo přímé podpory pracovalo by jako dříve.

Capitaine Thore: Podkopná válka v Argonnách.

Autor podává nejprve nástin vývoje podkopného boje za světové války

ve Francii, počínaje prosincem 1914, kdy Němci počali v Argonnách s podkopnou válkou (tehdejším velitelem Němců v Argonnském lese byl ženista generál von Mudra) a konče červencem 1916, kdy francouzští ženisté nabýli taktické i technické převahy nad Němci v tomto speciálním druhu boje. Zabývá se pak způsobem dobývání, obsazování a obrany kráterů, vzniklých výbuchem podkopů; rozměry těchto kráterů se od r. 1914 neustále zvětšovaly; první nálože byly několik set kg výbušiny, v roce 1915 a 1916 nálože dosahovaly často váhy až 50.000 kilogramů.

Květen, červen — č. 416—417.

Commandant Gérin: **Aplikační cvičení z taktiky.** Studium ofensivního boje. Rozhodnutí, která nutno učiniti v boji.

Výborná tato studie od profesora taktiky pěchoty na Válečné škole v Paříži zabývá se otázkou, řešenou na daném konkrétním námětu, jaká rozhodnutí musí učiniti velitel praporu, pluku atd. v útočném boji následkem nepřátelské reakce. Hlavní zásady, které při tom zdůrazňuje, jsou: rozhodnutí každého velitele vyplývati musí vždy z neustálé snahy, jednati ve smyslu daného úkolu, t. j. postupovati nařízeným směrem, na rozkázané cíle. Nižší velitelé nesmějí nikdy přerušiti souvislost palby, jinak se vystavují nebezpečí náhlých protiútoků do vzniklých mezer a do boků. Postup k cíli musí jíti vždy příkázaným směrem; jednotka nesmí se z tohoto směru vychýliti pod záminkou „manévru“. (To neznamená však, že by nemohla částečně a na chvíli vybočiti ze svého útočného pásmu!). Jakmile dojde daná jednotka na hranice terénní příhrady, v níž až dosud bojovala, vyše ihned kupředu průzkumný oddíl ve směru útoku, stanoveném rozkazem.

Zálohy posunujeme tam, kde se útok daří a posunujeme je tam včas, abychom nic nepromeškali, a aby jednotky, které mohou postupovati, nemusily se zastaviti a vyčkávati jejich příchodu.

Velitel pluku rozhoduje se v boji po etapách; zatím co se provádí rozhodnutí jedno, uvažuje o rozhodnutí dalším; vydá je však teprve tehdy, když toho změněná situace vyžaduje.

Rozkazy vydáváme v pořadí jejich naléhavosti.

V závěru zkoumá autor hlavní prvky rozkazu pro útok pěchoty a to: I. Před zahájením boje:

pojetí manévru, jež se vyjádří

kombinací úsilí ve zvolených směrech; sestava (pěchota a střely dělostřelecké);

úkoly — každá útočná skupina dostane svůj úkol; směr útoku;

postupné cíle v tomto směru; zvláštní nařízení, mající za účel zajistiti přesnou spolupráci a souhru jednotek v daném manévru.

II. V boji: počínaje hodinou vyrazení útoku jsou nepředvídané příhody pravidlem.

Styk mezi bojovníky a veliteli, sousedy, dělostřelectvem přímé podpory stává se nejvíce obtížným a pomalým.

Hlavní a nejtěžší chybou je, zapomenuti velitel na svůj úkol.

V příloze podává pak autor pěkné analytické schema počátečního rozkazu pro útok.

C. B.: **Výcvik v jednotkách bojové vozby.**

(Pokrač. z č. 415.) — Kombinovaný výcvik pěchoty s bojovou vozbou.

Proč je třeba kombinovaného výcviku?

Tanky mohou se přiblížiti až těsně k nepřátelským odporům a tím mohou přesně zjistiti jejich místo — což pěchota jen ztěží dokáže. Svou vahou ničí umělé překážky a svou palbou nepřátelské obránce, nebo je alespoň neutralisují až do příchodu pěchoty. Musejí tudíž bojovati před pěchotou. Ježto však taková neutralisace může býti často jen chvilková, je třeba, aby pěchota mohla ji ihned využiti a musí tudíž bojovati v nejtěsnějším styku s tanky. Tento styk je hlavní podmínkou zdaru útoku.

Těsné spolupráce dosáhne se jednotným velením, přesnými rozkazy a důkladným a vzájemným poznáním.

Jak si lze představit kombinovaný výcvik pěchoty a tanků?

Výcvik má dvoji cíl:

I. Navyknouti důstojníky pěchoty, aby se naučili dávat tankům přesné a správné rozkazy.

II. Navyknouti vojsko, pěchotu a tanky, aby dovedly pracovati společně při provádění těchto rozkazů.

Proto je třeba: 1. aby důstojníci pěchoty získali dostatečné praktické vědomosti o tankovém materiálu a čeho může dokázati;

2. aby malé jednotky pěchoty a tanků znaly navzájem dobře svůj manévru a takměř „mechanicky“ uměly společně útočiti (několik málo cvičení, dobře zvolených);

3. aby kádry u pěchoty a tanků uměly společně, po vzájemné dohodě, rozluštiti různé problémy, vznikající z užití tanků.

K tomu je potřeba:

a) Demonstračních přednášek o materiálu tanků a pěchoty.

b) Kombinovaných základních a jednotných bojových cvičení.

c) Kádrových cvičení a aplikačních manévrů.

Autor rozvíjí tyto tři požadavky a urví, jak si třeba počínati, aby se dosáhlo žádaného cíle.

V části třetí tohoto článku zabývá se pak podrobně otázkou, jak organizovati kombinovaný výcvik pěchoty a tanků, udává postup cvičení, jejich organizaci a provedení. V závěru pak připomíná, že tanky, přes všechny obranné prostředky, až dosud vynalezené, budou zajisté hráti v budoucnu již velkou roli.

Poznámka: V číslech 415—417 (duben—červen) vycházela staf commandanta Koeltze: Německá garda v bitvě u Guise (1914). Jeho tato nesmírně zajímavá studie není dosud ukončena, zmíníme se o ní příště. Štkpt. P—k.

Revue militaire française.

Ročník 97 (1927), č. 69, březen a č. 70, duben.

Pik. Laure: **Pěší divise a vývoj taktiky za světové války.** (Pokračování.) 13. pěší divise byla transportována k Verdunu, kde se účastnila zřízení úseku Orne, pak při útoku Němců na Verdun bojovala od 6. do 20. března 1916 u Fleury a Douamontu. Obranný úsek divise byl asi 2.800 m při úhrnném početním stavu 19.265 mužů. Počet ztrát byl na 7300 mužů. — Na to byla divise odvezena na odpočinek na frontu v Champagni k Tahure, kde zaujímala úsek v šířce 5 km od 21. března do 20. července 1916. Početní stav divise 11.000 mužů. Celkové ztráty 943 mužů. Od 21. července do 7. září účastnila se divise ofensivy na Sommě s početním stavem 12.400 mužů. Útočná fronta na 2400 m. Počet ztrát 3225 mužů. Konečně v období od 8. září do 16. prosince 1916 spolupůsobil při útoku u Delicourtu a u Albaincourtu.

V obraně úseku se zjistilo, že jest lépe mít jednotky za sebou tak, abychoť si zajistili organické části v zálohách, jež mohou býti kdykoli postaveny před novou situací. Obrana pak má býti nepřetržitý odpor palbou na celém prostoru, nikoliv umístěním velkého počtu vojáků v prvním palebném sledu. Členění do hloubky stalo se nezbytností, tím spíše, že v polovině r. 1916 byl každý prapor nucen odeslati na jedné rotě do divisiho depot, kde se cvičila nová taktická použití lehkých kulometů, granátů atd.

V útoku převládalo methodické cvičení před překvapením. Pěchota však neučila se manevrovati proti tvrdošíjným odporům nepřítele a používati zbraní se strmou dráhou letu střely a granátů.

V prosinci 1916, pokračuje autor v č. 70. (dubnovém), nacházíme 13. pěší divisi v prostoru Vesoul co součást všeobecné zálohy. V tu dobu byla přeorganísována na tříplukovou divisi, Zrušeny brigády. Složena byla ze dvou pluků pěchoty a dvou mysliveckých praporů, jež tvořily třetí pluk. Připravovala se velká ofensiva na jaro 1917. V této ofensivě bojovala divise v prostoru Chemin des Dames. Bylo to v květnu 1917, kdy po neúspěšné jarní ofensivě počal bujetí ve francouzské armádě defetismus. Tímto poraženectvím byly postíženy i některé části 13. pěší divise, které odřekly poslušnost a počaly se bouřiti. Důstojnictvu se však podařilo bez velkých nesnází utlumiti nespokojenost tak, že již v červnu mohla divise obsaditi úsek.

5. září 1917 odešla divise do úseku Malmaison. Přípravy k útoku byly vedeny v nevídaném rozsahu. Jest popsána veškerá činnost na frontě před útokem a vydán útočný rozkaz 13. pěší divisi, jež byla zesílena plukem pěchoty, praporem Senegalců a tanky. Bylo nahromaděno množství dělostřelectva. Na jeden km přišlo 80 kusů kanonů 75 mm, 66 kusů houfnic, 32 kanony dalekonosné a 31 zákopových děl. Jest zajímavé, že při této spouště dělostřelectva útočilo v první linii vždy asi 1500 mužů. 23. září 1917 byl útok proveden s velkým úspěchem. 24. a 25. září pokračováno v útoku až na linii l'Ailette. Ztráty v útoku činily 1108 mužů.

Překvapující byla změna v prosinci 1916, která nařizovala utvoření tříplukových divisí. Mnozí se s tím nemohli smířiti, neboť dosud se nevžilo užívání materiálu a nejraději se útočilo samou pěchotou. Vyšších jednotek bylo třeba, neboť bylo nutno je vyměňovati v první linii. Autor připomíná, že v r. 1914 a 15 se bojovalo bez výměny, stále. Slovo „dělostřelectvo dobývá“ se uplatnilo v plné míře při útoku na Malmaison, neboť tam měla 13. pěší divise dělo na každých 5 m fronty. Hlavním úkolem bylo ničení opevnění a nepřátelského dělostřelectva. Na přípravu se spotřebovalo 6—9 francouzských denních dávek. Denní spotřeba střeliva divise při útoku činila 400—500 tun denně. Cena střeliva 21. armádního sboru (4 divise) činila na 90 milionů franků. Tedy tak se válka věsti nemohla, neboť by nestačily prostředky. Aplikování útočných dispoic vyžadovalo pohybné clony. — Skutečnost, že

13. pěší divise byl v tomto útoku přidělen důležitý cíl, svědčí o tom, že pokles morálky na jaře 1917 byl jen dočasný a pod vnějšími vlivy, že to nebyla méněcennost francouzského vojáka, který zůstal věren své slavné tradici. (Příště dále.)

Generál Canonge: **Válečné umění. Soudobá epocha.** Autor nejprve vyzvedává důležitost zřízení francouzské vysoké válečné školy a její vliv na vedení světové války. Jmenuje jednotlivé významné osoby a líčí jejich vztah k této škole. Podtrhuje význam jednotné doktriny.

Druhou kapitolu věnuje stručnému výkladu války 1914—18, jak proběhla na francouzské frontě a postupně uvádí většinu akcí strategických i taktických. Hlavně se zabývá r. 1918, velkou ofensivou a cituje jednotlivé dispoice vydané maršálkem Fochem v období od července 1918 až do příměří. Dotýká se úkolů jednotlivých armádních skupin a armád za této ofensivy. Má v úmyslu vysoko zvednouti morální hodnoty dohodových vojsk na západní frontě, jakož i geniální myšlenky maršálka Focha.

Pak autor popisuje provedení útoku na balkánské frontě ve dnech 15.—18. září 1918 a jeho důsledky, pronásledování, vzdání se německo-bulharské armády a příměří s Bulharskem. V čísle dubnovém pak autor pokračuje.

V tomto ukončení své studie autor vypisuje funkci vrchního velitele v moderní válce a za příklad si vzal činnost maršálka Joffra v r. 1914 a 1915. Jeho významnou úlohu spatřuje ve schopnosti rozdělování všeobecných záloh, t. j. „přidělití třeba menší množství včas, nežli velké množství pozdě“. Toto se Joffrovi v r. 1914 úplně podařilo.

Při pojednání o doktríně znovu připomíná německou taktiku obchvatů. Podtrhuje jednotu doktriny, neboť mnohdy nemůže vrchní velitel odevzdati veškeré své myšlenky svým velitelům, ale přesto musí tito jednati v duchu jeho myšlenky; uvádí dále kolik velitelů francouzských armád mělo jednu válečnou školu.

Pak zabývá se hypothesou o příští válce. Ve stati věnované vývoji zbraní nepraví celkem nic nového. Dospívá k závěru, že nynější spotřeba materiálu jest ohromná, že přesahuje možnosti financování a že ve válce bude se jím ohromně šetřiti.

Povinnosti této generace jest nejen zaznamenatí historii a pouzení plynoucí z minulé války, nýbrž i bádati na těchto podkladech, jak bude asi vypadati válka příští. Dokazuje, že principy války se nemění, v zásadě zůstávají stejnými, jen jejich užití jest

rozdílné podle vývoje válečných prostředků a techniky. Postupně probírá jednotlivé podmínky války, morální vlivy, politiku, peněžnictví a národní hospodářství. Válka 1914 nám ukázala, jaké nedostatky se vyskytly, a těch se musíme napříště uvarovati. Bez zákonodárství se to neobejde, neboť zajištění prostředků přesahuje pravomoc velitelů. Většina zbraní bude se ještě dlouho užívat, najdou se však i nové, a proto nutno především věnovati pozornost novým vynálezům v elektrickém oboru.

Poslední kapitolu věnuje otázce strategie. Bylo prý by chybou mysliti, že strategie nebyla v poslední válce prováděna do všech důsledků. Zmizelo snad poněkud přesné omezení jednotlivých strategických plánů, neboť tyto byly zasazovány do ustálených front, tak na př. Brusilovova ofensiva 1916, druhá bitva na Marne, německý útok na Amiens atd. Naopak prováděla se strategie velké koncepce, již autor vidí v obsazení Soluně 1915 a 1916 a vybudování této fronty. Nevidí však tuto strategii v útoku na Malou Asii a na Erzerum, (Nezmiňuje se však o bojích v Palestině, které přece lze nazvati bojem o komunikaci — Suezský průplav). Skvělým činem centrálních mocností bylo však zničení Srbska a Rumunska. — Z toho všeho dedukuje, že strategie nezemřela, že žije v plné své slávě, ale že musí býti generalové, kteří umějí ji prováděti a naléztí vhodného řešení.

Celá studie generála Canonge skýtá pěkný přehled francouzské doktriny, taktiky a strategie světové války, a poněkud odhaluje závoj budoucí války.

Pplk. P a g n e t: **Před německou ofensivou na Verdun.** (Pokračování.) Zjistilo se, že zprávy letecké dodaly lepší materiál pro posouzení nepřátelské organizace, než zprávy získané v první bojové linii, ač tyto obsahovaly velmi mnoho cenných sdělení. Ta však se ztratila v úhrnném denním reportu, který nebyl náležitě zpracován nadřízenými velitelstvími. To vše proto, že nebyla zavedena instituce zpravodajských důstojníků pro tělesa v první bojové linii. Toho se mají uvarovati budoucí zpravodajští důstojníci a podávati vždy věrný obraz situace. Jest mnoho věcí, které jsou známy bojovníkům v první linii, kteří často instinktivně umějí odhadnouti a najíti změny v nepřátelské situaci, nebo vycíti konané přípravy. Bude to opět povinností zpravodajských důstojníků vojskových těles, hlásiti všechna podobná pozorování, právě tak jako musí důstojníci druhého oddělení vyšších velitelství navštívit a mluvit se svými zpravodajskými důstojníky u vojskových tě-

les a s těmi, kteří jsou přímo v první linii.

Autor se zmiňuje o obraně 164. pluku francouzské pěchoty, hlavně o 2. praporu v prostoru Azannes, o rozdělení sil, úpravě terénu a pozorování. Uvedeme jen poslední.

Pozorování pěchoty bylo zavedeno v každém zákopu. Mimo to měly roty i prapor speciální pozorovací hlídky v upravených krytech. Dělostřelci měli svoje pozorovatelné, vybavené dalekohledy, ale všechna svá pozorování převalovali též pěchotě v prvních liniích. Tato síť stálých pozorovatelů má být doplněna pozorovacími hlídkami pohyblivými, které dojdou až na nejmenší vzdálenost k nepříteli, a lze-li, čas od času se podívají do normálně neviditelných prostorů. Užitím hlídek se ochráníme překvapení, neboť jsou mnohá místa před našimi zákopy, jež si musí nepřítel zajistit dříve, nežli zahájí útok.

Tato kapitola jest věnována životu trupu 164. francouzského pěšího pluku v první linii před útokem na Verdun 1918. Vojáci v první linii instinktivně vyčetli, že se konají německé přípravy k útoku, ale nevěděli, kdy se spustí. Z toho vyplynula nervozita a celá řada poplachů. První byl 16. ledna 1918 a jeho výsledek bylo poznání, že jest neopatrná pozitivní znalost o nepříteli. Proto byla zvýšena činnost hlídek a měli být navázán těsný dotyk s nepřitelem. Zjistilo se, že nepřítel pracuje počínaje 27. lednem že tak činí v noci na mnohých místech otevřeně. Zvýšená pozorovací činnost zjistila mnohé zajímavé drobnosti hlavně v oboru komunikace. Poplachů bylo ještě několik a vždy měly za následek zlepšení opatření hlídkování, pozorování a obrany. Ponevadž pozorování vadilo špatné počasí, byly vysílány hlídky, které však způsobily nervositu. První francouzská linie byla úplně připravena přijmouti útok, nebyla překvapena německým útokem, jehož mohutnost a silou bylo asi překvapeno velitelé francouzských armád.

Plk. Pagezy: **Jak užití kanonu 75 mm jako doprovodního děla.** Studii dělá na tři části: technická charakteristika kanonu 75 mm při střelbě zblízka; — principy použití; — skutečně příklady.

Technických dat uvádí jen tolik, mnoho-li má znáti vyšší důstojník pěchoty, t. j. tvar dráhy letu střely, úhel

dopadu, přesnost a volba střeliva. Srovnáváme-li dráhu letu střely s kulometnou, má do 1200 m stejný tvar, od 1200 m jest o něco vyšší. Tabulkou udává kdy lze přestřelovati. Šrapnely užívá proti nekrytým cílům, granáty časované nebo nárazové proti kulometům. Nárazové jediné proti tankům.

Plk. Moyrand: **Ofensivní manévry** pojednává o útoku 1. francouzské armády na Guise v říjnu 1918. Útok byl zahájen 17. října 1918. Úsek armády byl mezi anglickou armádou a 10. francouzskou armádou v šířce asi 50 km a byl obsazen 4 armádními sbory. Myšlenka manévru byla vyjádřena: útočiti silným levým (severním) křídlem. Prostředky armády byly: 19 divísi, 65 oddílů 75 mm, 25 oddílů těžkých houfnic a 26 oddílů dalekonosných kanonů. Jejich rozdělení bylo: na levém křídle 7 divísi a 57 oddílů na frontě 7—8 km, pak 3 divise a 26 oddílů na frontě 12 km a konečně jeden armádní sbor měl obsazenou frontu 35 km a byl zesen jen dělostřeleckým plukem. Záloha měla též těžiště za levým křídlem. Provedení útoku mělo pozitivní výsledek právě ve smyslu předvídaného manévru, t. j. na severu; v ostatních částech fronty postupovalo se jen velmi zvolna. Aby byl podpořen útok na levém křídle, chtěl velitel armády proniknouti, vzhledem k situaci, dříve, nežli bude pokračovati v útoku i na křídle jižním, pravém. Za tím účelem zesílil křídlo jedním arm. sborem ze zálohy, prostředky dělostřeleckými a tanky. Útok zahájil 24. října 1918. Po třídní bitvě podařilo se prolomit frontu a zatlačiti nepřitele i na tomto křídle. 4. listopadu 1918 pokračoval velitel armády opět v náporu na severním křídle a síla trupu překročila soustředění při prvním útoku, neboť dělostřelectvo armádních sborů vždy podporovalo sousední levý (severní) armádní sbor. Tak dosáhla armáda v tomto směru ihned značného úspěchu, jehož využito v příštích dnech na celé frontě. Postupně bylo přeneseno úsilí armády do středu fronty. Nepřítel byl v plném ústupu, když 7. listopadu 1918 ohlásil se parlamentář Erzberger v liniích 1. armády, aby sjednal příměří. (Příště dále.)

Kpt. de Gaulle: **Le Flambeau** (pochodeň). (Pokračování.) Děj z doby první franc. revoluční armády v r. 1800 v Lombardii.

Škpt. gšt. Vejmelka Frant.

b) Revues anglické.

The Cavalry Journal.

Ročník XVII., č. 63 a 64, leden a duben 1927.

(Vychází čtvrtletně.)

Major H. V. S. Charrington:

Význam jezdeckta dnes.

Autor líčí užívání jezdeckta od nejstarších dob a ukazuje, čím byla tato zbraň v armádách slavných vojevůdců. Alexander Veliký našel a zadržel nepřítele svým lehkým jezdectvem, úderem těžkého jezdeckta jej demoralisoval a desorganisoval, svěžím oddílem lehkého jezdeckta jej pronásledoval a zničil. — Hannibal operoval podobně, ale pro zdatnost dobře vycvičené a ukázněné římské pěchoty útočil jezdectvem obvykle v boky a v týl protivníků. — Caesar, jehož pěchota měla již lepší výcvik, výzbroj a organizaci, užíval jezdeckta jen k průzkumu a pronásledování. — Gustav Adolf a Gromwell ukázali, že pohyblivé a dobře vycvičené jezdectvo, opřené o stabilní masu pěchoty, se hodí též k útoku. — Bedřich Veliký cvičil jezdectvo v manévru a zavedl jezdecké dělostřelectvo. — Napoleon vysílal lehké jezdectvo na výzvědy, k zastření pohybů armády a k pronásledování. Těžké jezdectvo zasazoval k rozhodující ráně, ale teprve, když otrásl nepřátelskou pěchotou palbou dělostřelectva a pěchoty.

Zdokonalení ručnic (zadovka, větší donosnost, plochá dráha střely) učinilo ataku jezdeckta na pěchotu riskantní i když tato byla překvapena. Na to zapomínali v r. 1870 Němci i Francouzové. (Zničení jezdeckta u Wörthu, Gravelotte a Sedanu.)

Po válce 1870/71 viděli Němci (Bernhardi) první úlohu jezdeckta v průzkumu, druhou v pronásledování. Cvičili tudíž průzkum a ataku, zanedbávali však boj pěšky a střelbu. Často požadovali od téhož jezdeckta zároveň průzkum i zabezpečovací službu.

Rusko-japonská válka dokázala, že nelze nahradit jezdectvo pěchotou na koni. Před světovou válkou převládal v evropských státech, vyjmaje Britanii názor, že příští válka začne srážkou jezdeckých mas. Jen britské jezdectvo bylo vycvičeno důkladně též v střelbě a v boji pěším. Nikdo nepomýšlel na součinnost letectva při průzkumu. Nikde nebyly jezdecktu přiděleny obrněné vozy. Ataka na pěchotu považována stále ještě za možnou, hlavně ve Francii a Německu.

V druhé části své studie, kterou uveřejňuje autor v dubnovém čísle, zkoumá užití jezdeckta ve světové vál-

ce. — Na západní frontě měli Francouzové 10 jezdeckých divísi. Briti 1 jezdeckou divisi (o 4 brigádách) a 1 samostatnou jezdeckou brigádu, Němci 10 jezdeckých divísi.

Britské jezdectvo hrálo již při prvních operacích vynikající úlohu. Jeho mírový výcvik se osvědčil, jen palebná síla nebyla dosti mohutná. Pluk měl jen dva kulomety, brigáda byla bez houfnic, měla jen šest děl.

U Francouzů a Němců zavily špatné instrukce, nejasné rozkazy, někde i upotřebení na nevhodných místech, že jejich jezdecké masy neměly na začáteční operace zvláštního vlivu.

Divisní (sborové) jezdectvo bylo největší u Němců (každá pěší divise měla pluk o 3 eskadronách), nejslabší u Britů (jen jedna eskadrona u pěší divise). Francouzský sbor pěchoty měl jeden pluk jezdeckta. Britské divisní jezdectvo pracovalo výborně. I zde se osvědčil mírový výcvik. Každá eskadrona doprovázela pěší divisi, s kterou pracovala již v míru.

Za období zákopové války zmenšili Francouzové i Němci počet svých jezdeckých divísi. Za to britský vrchní velitel si udržel, ba rozmnožil své jezdectvo. Palebná síla jezdeckta byla značně zvětšena automatickými puškami, kulomety, posléze též obrněnými vozidly, lehkými tanky, dělostřelectvem a pěchotou na automobilech. Ale skoro všemi válčícími bylo jezdectvo zasazováno vždy předčasně. Jezdeckta nebylo užito k zničení nepřítele, když byl již útokem jiných zbraní demoralisován. Mělo tento útok provést samo a to za okolností, jež nepřipouštěly ani překvapení ani rychlost pohybu. Podařilo-li se někde vniknouti do obranné soustavy nepřítelovy, bylo jezdectvo hnáno vpřed, aniž kdo věděl, do jaké míry je nepřátelská fronta proražena. Přední částice jezdeckta musily vyraziti v úzké frontě a jeti přes půdu plnou granátových jam, drátu a zákopů. Narazily časna na hnízda odporu a byly koseny střelbou kulometů a ručnic. Hlavní voje jezdeckta pak přišly buď pozdě, protože nebyly včas a správně informovány, nebo byly předčasně soustředěny blízko zákopů a trpěly krutě palbou dělostřelectva nebo i útoky ze vzduchu. Vyslání velké jezdecké jednotky na zákopové bojiště předpokládá úplné zlomení nepřátelského odporu v tom kterém úseku. Rozhodnutí o tom musí vyšší velitel jezdeckta, jenž je sám

hodně vpředu a není informován jen útočící pěchotou, nýbrž též svými jezdeckými hlídkami a pokud jen možno, též svým pozorovacím letectvem.

Poslední fáze války ukázaly, jak

moudře jednal vrchní velitel britské armády, který si udržel jezdecký. Bylo mu pohyblivou zálohou veliké ceny. Též potřeba divisiho jezdeckta byla velká. (Příště dále.)

c) *Revue americké.*

The Cavalry Journal

(Spojených států severoamerických.)

Ročník 1927, leden.

Generál Henry J. Reilly: **Čínské jezdeckto rozhodlo vítězství. Porážka a smrt generála Kuo Sun-lina.**

V bitvě u Hsin Min-fu zadržel maršál Chang-Tso-lin útok pěchoty generála Kuo Sun-lina palbou ze své opevněné posice a rozdrtil pak jeho armádu úderem jezdeckta v levý jeho bok a tyl. Kuo byl zajat a zastřelen.

Autor, navazuje na tuto epizodu, vidí hlavní úlohu jezdeckta v účasti na bitvě. Varuje před snahou, učiniti jezdeckto pohyblivějším tím, že by byl zmenšen počet automatických pušek a kulometů. Jezdeckto musí býti tak vyzbrojeno, aby se mohlo úspěšně utkat s pěchotou. Kdyby bylo nutno míti pro jisté úkoly zvlášť pohyblivé jezdeckto, buď opět zaveden dvojí druh jezdeckta; lehké a těžké.

Major Paul R. Davison: **Jezdeckto jezdeckta.**

Tak nazývá autor obrněné automobily a naznačuje tím zároveň jejich účel. Automobily pomáhají jezdecktu v plnění známých jeho úkolů. Pracují též s pěchotou. Autor navrhuje, aby četa se skládala ze čtyř obrněných automobilů. Míni, že je každá čtyřdílná jednotka pružnější než třídílná. Rozemává lehké a těžké vozy. Lehké vozy mohou jezdit též mimo cesty.

Doporučuje, aby při průzkumu byla na velkou vzdálenost vyslána vždy celá četa obrněných automobilů. Ve válce se ukázalo totiž, že daleko vyslané jednotlivé automobily se pohybovaly, uvízly v bahně a byly zajaty nebo se vrátily s nepořízenou. Více obrněných automobilů si však navzájem vypomáhá. Podporuje se vzá-

jenně palbou, proniknou dále vpřed a získají cennější informace.

Důstojníci gštby, kteří obrněné automobily doprovázejí, by měli jeti na svém motorovém vozidle a jen při dotyku s nepřítelem by se měli uchýliti do obrněného automobilu; ze svého motorového vozu by měli větší rozhled v terénu a vraceli by se rychleji ke svému velitelství.

Průzkum mimo cesty lze důkladněji provést, jsou-li jezdecké koně k dispozici. V Indii uvažují Britové o vození jezdeckých koní za obrněnými automobily.

Při útoku spustí obrněné automobily překvapující palbu s míst, která jsou krytá a která dovolují dobře pozorovati. Snaží se na nepřítele střeliti z boku a dostati ho do křížové palby dvou nebo více automobilů. Při střelbě zůstanou zpravidla státi, neboť palba za pohybu je nejistá. Dělu jsou obrněné automobily dobrým terčem. Vojska s obyčejnými puškami a kulomety jich nezadrží, mohou jim však připravit různé nástrahy na záhybech cest, aby sklouzly do příkopu.

V noci stáhnou se automobily obyčejně za jezdeckto. Tam najdou svůj trén, mohou býti prohlédnuty a spraveny. Dá-li se obrněný automobil každých 24 hodin do pořádku, vydrží mnohem déle.

Jako každá průzkumná částice, mohou též obrněné automobily padnouti do zajetí. Proto nesmí písemný rozkaz, jež má jejich velitel dostati, obsahovati data, z nichž by nepřátelské zpravodajství vydatně těžilo.

V pohybné válce bude míti kombinování těles letectva a jezdeckta s obrněnými automobily nesmírnou cenu, bude-li jimi disponovati vůdce, jenž všechny tyto zbraně důkladně zná.

Plk. Kroupa.

d) *Revue německé.*

Wissen und Wehr.

Ročník 1927, sešit 2.

Plk. Kurt Liebmann: Die Entwicklung der Frage eines einheitlichen Oberbefehles im Weltkrieg. (Dokončení.)

Jak byla tato otázka řešena u ústředních mocností, bylo nastíněno v recenzi prvního sešitu. Nyní obrací autor svou pozornost k tomu, jak na

věc pohlížely a čeho dosáhly státy Dohody.

Při prvním pohledu se zdá, že u Dohody byl problém jednotného vedení války řešen tak, jako u ústředních mocností, totiž že bylo ponecháno vůdcům států a armád, aby se dohodli vždy, když by to okolnosti vyžadovaly. Avšak podmínky pro tyto dohody byly mnohem příznivější než u ústředních mocností, a to proto, že ve Francii a

v Anglii byla státní ústavou zaručena rozhodná převaha politického vedení nad vojenským.

Vrchní řízení všech státních záležitostí ve Francii a Anglii, tudíž i vojenských spočívalo v rukou ministerské rady, tedy v rukou předsedy ministerské rady, a ten vlastně řídil válku: politicky skrze ministra zahraničí a vojensky skrze ministra války, resp. námořnictva. Vrchními veliteli všech polních resp. námořních sil byli tedy ministři, kteří měli vynikající generály za poradce. Vrchní velitelé různých válečných jevišť byli podřízeni ministroví. Nebylo tedy vůbec vrchního velitelství v tom smyslu, jaký mělo Oberste Heeresleitung v Německu nebo Armeoberkommando v Rakousku.

Nebezpečí tohoto systému tkví v tom, že ministři jsou závislí na parlamentu, že politicky nestojí nad stranami a že — ačkoliv neodborníci — mají právo udílet vojenským velitelům nejen všeobecné směrnice, ale i rozkazy, týkající se operací. Autor však konstatuje, že v praxi se ministři dovedli vyhnouti tomuto nebezpečí a přes některé třenice se politické i generálové na konec vždy dorozuměli o jednotném plánu a cíli a že zvláště v kritických a nebezpečných situacích našli vojenští velitelé u vůdců státníků vždy plnou morální a věcnou podporu, což na př. o Německu by se nemohlo tvrdit.

Dohoda byla si vědoma hned s počátku toho, že jednotnosti ve vedení války lze dosáhnout jen vzájemnou shodou politických stran, ale nebylo jí ještě jasno, jaká měla by být nejlepší metoda postupu.

Ústřední mocnosti nerozřešily vůbec otázku jednotnosti ve všeobecném vedení války, zatím co Dohoda, poučena nezdary prvních válečných let, ponezáhlou dospěla k správnému cíli, utvořivši na podzim 1917 stálou Nejvyšší válečnou radu ve Versailles.

Ústřední mocnosti dosáhly sice již v roce 1916 formálně jednotnosti v řízení vojenských operací tím, že císař Vilém byl nejvyšším velitelem všech branných sil všech spojených států na všech bojištích. Při tom však nedospěly ani k tomu, aby na společné ruské frontě byl ustanoven jediný velitel nad všemi německými i rakouskými armádami. Dohoda se ani o společné vrchní velitelství v tomto smyslu nepokoušela, majíc vrchní společný orgán i pro operace ryze vojenské Nejvyšší válečnou radu. Až konečně hodně pozdě po obtížném jednání v březnu 1918 byly armády všech států podřízeny maršálkovi Fochovi.

Autor sleduje pak podrobně histo-

rický vývoj této otázky u států Dohody. Hlavní etapy tohoto vývoje jsou:

1. Před válkou byla mezi Francií a Anglií uzavřena vojenská úmluva, podle které připravily oba hlavní státy do všech podrobností společný nástup. Vše ostatní, zvláště společný operační plán, mělo být řízeno podle situace a dohod obou velitelů až za války. Nedostatečnost systému se ukázala již v prvních válečných dnech; anglický velitel French nepřihlížel dostatečně k všeobecné situaci a k úmyslům francouzského vrchního velitele Joffre. Bylo dosaženo dohody po dlouhém osobním vyjednávání. Poměr se sice zlepšil po vítězství na Marne, jinak však nebylo s otázkou hnutí pro zásadní odpor Anglie.

2. Vývoj událostí v r. 1915 znovu ukázal nutnost revize systému všeobecného vedení války. V červenci sešla se v Chantilly po první společné válečné radě. Bylo rozhodnuto o ofenzivě velkého stylu, aby se ulehčilo Rusku a Srbsku. Plán byl dobrý, přišel však pozdě; Rusko bylo poraženo a německé divise, uvolněné na ruské frontě, přišly včas, aby odrazily francouzsko-anglickou ofenzivu.

3. V prosinci 1915 zasedala druhá společná válečná rada, aby sestavila válečný plán pro rok 1916. Rozhodnuto o společné ofenzivě. Tím se dospělo k jednotnosti operací. Ale datum útoku nebylo stanoveno a tak se stalo, že když Němci zahájili v únoru 1916 útok na Verdun, byli sice Francouzi a Angličané pohotoví k ofenzivě na Sommě, Rusko však svých příprav dosud neskončilo.

4. Proto se schází již v březnu 1916 třetí válečná rada opět v Chantilly, kde stanoven 1. červen pro společnou ofenzivu. Jak známo, ruská ofenziva v červnu 1916 způsobila, že Němci musili svůj nápor na Verdun zastaviti. Systém válečných rad se tedy osvědčil; od nich až ke zřízení stálého vrchního orgánu pro vedení války nebyla již daleká cesta.

5. V listopadu 1916 sestavila čtvrtá válečná rada plán společných operací pro rok 1917. Řízení společné ofenzivy v únoru 1917 naráželo však na rozpor mezi oběma vrchními veliteli Nivellem a Haigem.

6. Proto byla svolána koncem února 1917 nová válečná rada do Calais, která rozhodla, aby Haig byl po dobu ofenzivy podřízen francouzskému vrchnímu veliteli. Po nezdaru ofenzivy v dubnu, nastal však starý stav.

7. Teprve v říjnu 1917, po porážce Italie, navrhl Lloyd George společné stálé ústředí na místě občasných válečných rad. V listopadu 1917 usnesly se všechny spojené státy, aby byla ve Ver-

saillies zřízena stálá Nejvyšší válečná rada, složená z vůdcích státníků, podle potřeby i jiných ministrů a z generálů (jako poradců). Státníci měli se scházeti ve Versailles alespoň jednou měsíčně, vojenská experti měli zasedati stáje. Předsedou vojenského komitě byl jmenován gen. Foch, té doby náč. francouzského hlavního štábu. Úlohou nejvyšší válečné rady bylo zajistiti jednotné vedení války, uvésti v soulad vojenské operace spojenců, připravovati rozhodnutí vlád a bděti nad jejich provedením.

Společný vrchní velitel na francouzské frontě však dosud nebyl ustanoven. Bylo zapotřebí hrozivé situace za německé ofensivy v březnu 1918, aby Foch byl 25. března 1918 ustanoven velitelem spojeneckých armád, bojujících ve Francii a Belgii.

Z vývoje otázky, odvozuje autor stránku toto

ponaučení.

Prvním předpokladem pro dosažení jednotnosti ve vedení války, jde-li o koalici, jest jednotnost vnitřní státní organizace koaličních států. Politické a vojenské vedení každého státu musí býti ve vzájemném souhlase, což je možno jen tehdy, je-li vojenské hledisko podřízeno politickému. Tomu požadavku odpovídalo státní zřízení u většiny států Dohody. Státní organizace central. ním mocností nepřičila se sice oně podmínce, ale ztěžovala řešení, neboť politický i vojenský vůdce si byli rovni a oba stejně podléhali mocnáři. Podmínice by bylo bývalo vyhověno, jen kdyby se byl u nich vyskytl silný státník, který by byl strhl mocnáře na svou stranu.

Je důležité, aby všechny branné síly každého státu, pozemní, námořní i letecké, podléhaly společně jednomu ministru.

Bylo-li dosaženo jednotnosti vnitřního státního zřízení, jest jednota politického vedení dalším předpokladem pro jednotné řízení války u koaličních států. Dohoda spojených vlád diplomatickou cestou nebo za občasných porad nepostačuje, neboť je zdlouhavá a při rychlém vývoji válečných událostí selže. Z toho vyplývá nutnost zříditi stálé mezistátní vrchní válečné ústředí, v kterém jsou podle parity zastoupeni vůdčí státníci nebo jejich zmocněnci a vojenská poradci všech koaličních států. Za vojenské pomůcky mají býti ustanoveni náčelníci hlavních štábů, nebo jejich zmocněnci. Při důležitých rozhodnutích zúčastní se zasedání i vrchní velitelé front.

Na frontách, kde společně a v těsném dotyku bojují armády různých koaličních států, je nezbytné nutno ustanoviti jediného vojenského velitele.

Potud autor. Můžeme jen poznamenati, že jeho vývoody čerpané ze zkušenosti, získaných za světové války, jsou logické a správné, a že neplatí jen pro minulost, nýbrž i pro budoucnost vždy, kdy půjde o války vedené koalicemi. Jednotnost řízení války a jednotnost vojenského velení na společné frontě byly za všech koaličních válek všech dob problémem největší důležitosti, otázkou, na jejímž správném a včasném rozřešení nejednou závisel úspěch války. Se zřetelem na vývoj politických událostí po světové válce je možné, že v budoucnu budeme opět vidět tvořiti se koalice. Tím časovější je téma, o němž autor pojednal.

Major a. D. Eugen von Frauenholz:
Der spanische Krieg in Marokko.

Autor poznamenává, že se často nesprávně nazírá na cíle a na způsob vedení války Španělů v Maroku. Kdo chce hlouběji vniknouti do věci, nesmí se spokojiti tím, že přečte několik novinářských článků, často tendenčně zabarvených, nýbrž musí uvážiti jak zahraniční, tak i vnitřní politickou situaci Španělska, zhodnotiti vojsko Španělska i jeho protivníků a znáti poměry na válečném jevišti. Především však nesmí boje v Maroku měřiti podle hlediska světové války.

Autor dělí svůj článek na tři části: v první podává stručný historický vývoj okupace, v druhé líčí povahu a taktiku Rifanů, v třetí konečně pojednává o složení a použití španělské armády.

Z těchto tří částí zaslouží našeho zájmu především část druhá, v které autor praví, že válka v Rifu nemůže býti srovnávána s válkou vedenou v Evropě, ani ne tak pro terénní a klimatické obtíže, jako pro naprosto odlišný ráz povahy a taktiky Rifanů.

Bylo těžko rozeznati přátele od nepřátele. Každý muž byl ozbrojen, a dokud nestřílel, musil býti pokládán za přítele. Dokud postupovala španělská vojska v značné síle, chovalo se obyvatelstvo klidně. Ale v neschůdných končinách, při ústupu nebo vůbec za okolností nepříznivých pro Španěly, vzplanul boj ihned a náhle. Rifané se postavili buď v horských, téměř nedobytných posicích, nebo útočili na choulostivé spojovací body v zádech Španělů. Někdy však přepadali za noci i dobře vybudované postavení. Nevázali se na bezpodmínečnou obranu svých posic, které rychle vyklidili, byla-li jejich obrana z některého důvodu marná. Ráz terénu jim umožnil klásti nový odpor o několik kilometrů dále vzadu.

Moderní bojové prostředky nepoškodí v Rifu mnoho. Není vhodných cílů pro dělostřelectvo a letectvo. Jejich osady

jsou malé, bídné a roztroušené. Nejcen-
nější majetkem je puška a střelivo,
velkého jmění nemají a nebojí se tudíž,
že je ztratí. Byl-li jim postřílen jejich
dobytek, nahradí ztrátu loupeží, byly-li
jim odvedeny nebo postříleny ženy a
dětí, zjiřilo to tím více jejich odvalu
a zášť k nepříteli. Důvodem k boji jim
nebyla láska k vlasti a k samostatnosti
v našem smyslu slova. Rifané byli vždy
lupiči a nenávidí každý policejní do-
hled, který by jim bránil v loupeži. Jsou
rození bojovníci. Nebojují-li proti Evro-
panům, válčí s Araby a i mezi sebou.
Válka proti cizí rase a cizím nábo-
ženství ovšem jejich chuť k boji jen
zvysuje. Vůdcem jim může být jen ten,
kdo se pokrýl válečnou slávou. Kázeň
neznají. Do boje jde ten, kdo má chuť,
a opustí jej, kdy se mu zlíbí. Není
zácné, že některý oddíl, dnes několik
tisíc mužů silný, má zítra jen několik
set bojovníků.

Na tom se mnoho nezměnilo ani za
Abd el Kríma, který sice vynikl nad
ostatní vůdce, dovedl strhnouti k boji
současné většinu rifských kmenů, ale
nedosáhl pevného politického a vojen-
ského sjednocení všech kmenů, o které
mu šlo.

Státní a vojenská organisace, jako
utvoření generálního štábu, zřízení
pravidelného vojska, úprava zásobování
a p., která se namnoze připisuje Abd el
Krimovi, náležejí do říše bájek, neboť nic
podobného neexistovalo. Velké operace
nemohly být pro nedostatek sil prove-
dены, vždy šlo jen o rychlé přesuny a
o soustředění na ohrožené body nebo
proti slabým místům nepřítelů a v tom
se ukázal Abd el Krim být mistrem.
Nikdy neměl více než 20.000 mužů, průměrnou jeho sílu odhadují Španělé na
2000 až 5000 mužů.

Moderních bojových prostředků ne-
použili Rifané ve větším měřítku. Puš-
ky a kulomety ovládali mistrně, dě-
lostřelectva a minometů však používali
jako kulometů, t. j. jednotlivě po ku-
sech a pro přímou palbu. Ve využití
terénu byli mistři, moderním polním
opevněním, ničením a p. se však pro
vrozenou nechuť k podobným pracím
vůbec nezabývali. Možno tvrdit, že si
neosvojil zásady evrop. vedení boje. Že
při tom byli tak hrozným odpůrcem,
tkví v jejich odhodlanosti a silné vůli
k boji, která nedovolila, aby se zalekli
moderních bojových prostředků. Že se
v nynější době vzdali odporu, nepřekvapuje, neboť postupem Španělů a
Francouzů bylo jim znemožněno záso-
bování střelivem. Lze však očekávat,
že při jejich povaze vzplanou boje při
nejbližší vhodné příležitosti nanovo.

V třetí části svého článku konečně
praví autor, že užití španělského vojska
v Maroku nepřineslo se zřetelem na
poznatky světové války nic nového.

Hlavní zbraní pěchoty byla puška a
kulomet. Minomety a pěší děla neměly
dobrých cílů. Tanky se pro terénní po-
tíže neosvědčily. Dobré služby pro spo-
jení a zajištění etapních silnic konaly
obrněné automobily.

Úloha jezdeckta záležela především
v tom, že se rychle zmocnilo území na-
ho bodů a hájila je, dokud pěchota ne-
došla. Ataky koňmo byly řídké.

Dělostřelectvo a letectvo nemělo
vděčné úlohy pro nedostatek vhodných
cílů. Průzkum byl velice obtížný a ne-
dával značných výsledků.

Zato se velmi uplatnilo ženijní vo-
sko, které v stavbě silnic dosáhlo vý-
borných výsledků.

Zásobování bylo účelně upraveno
pomocí nákladních automobilních ko-
lon a odřadů soumarů.

Průběhem bojů zvýšili Španělé po-
čet domorodého vojska. Původní 2 es-
kadrony z r. 1912 byly rozmnoženy na
15 praporů s příslušným jezdecktvem,
celkem 15.000 mužů. Dohromady má
Španělsko v Maroku armádu asi 80.000
mužů.

Vedle toho však bojují na straně
Španělů i nepravidelné oddíly, utvoře-
né z ozbrojených domorodých kmenů
pod velením španělských důstojníků.
Jejich úlohou není pravidelný boj, uží-
vá se jich však s úspěchem k průzku-
mu a k policejnímu dohledu na nespole-
hlivé kmény. Také odzbrojení země
bylo provedeno těmito oddíly, které se
vůbec osvědčily jako velmi cenný po-
mocník pravidelného vojska. Tímto no-
vým způsobem použití přátelských
kmenů, najímaných dočasně a ve jmé-
nu marockého sultána a pracujících
v souladu s operacemi a úmysly pra-
videlného vojska, dosáhlo Španělsko
značně lepšího zajištění pobřežního
pásma.

Generálmajor a. D. H. v. Tieschowitz
Errinerungen des Generals
Cadorna. Článek pojednává o vále-
na italské frontě v době od 24. V. 1915
do 9. XI. 1917.

Militärpolitische Übersicht pojedná-
vá podrobně a výstižně o projednáva-
né vojenské reformě ve Francii, zmi-
ňuje se stručně o vojenské situaci
Anglie v Číně počátkem února t. r. a
o situaci v holandské východní Indii.
Št.

Ročník 1927, 3. sešit.

Kpt. Fr. Müller: **Die französische Heeresreform.**

Autor se zmiňuje úvodem krátce
o stavu organisace a výcviku francouz-
ské armády v posledních osmi letech
a dospívá k závěru, že ne bez příčiny
byl její stav označován ve Francii za
agonii. Jako hlavní a přímé důvody,
které si vynutily přetvoření francouz-

ského vojenství uvádí, že počet útvarů a jejich složení nebylo přiměřené ročnímu kontingentu nováčků, že otřesená finanční síla nedovolila náležitý výcvik, výstroj a p. uměle zvýšeného počtu vojenských těles, že veřejné mínění vyžadovalo snížení služební doby jak z hospodářských, tak i ze sociálních důvodů, a konečně že se uplatnil politický, hospodářský i finanční tlak ze zahraničí, kde prý se zřetelem na propagaci míru nebylo vojenské zbrojení Francie uznáváno za oprávněné.

Základ a rámec nové vojenské francouzské reformy je dán čtyřmi zákony, které byly vojenskou správou předloženy zákonodárcům. Jsou to:

1. zákon o odvodcích a služební době,
2. zákon o reorganizaci armády,
3. zákon o složení a o počtech vojenských jednotek,
4. zákon o všeobecné organizaci národa za války.

Zákon o odvodcích stanoví celkovou služební povinnost na 28 let, z toho 1 rok aktivně, 3 léta na dovolené („disponibilité“), 16 let v první a 8 let v druhé záloze. Pro polní armádu je určeno prvních dvacet ročníků. Dosavadní 18měsíční aktivní služební doba se tedy snižuje na 1 rok, starší nováčků pro nastoupení do služby se zvyšuje z 20 na 21 let.

Zmíněné 3 ročníky en disponibilité mají zvýšení pohotovosti armády, neboť ministr války jest oprávněn je povolati, aniž se musí tázati parlamentu.

Roční kontingent bílých nováčků, asi 240.000 mužů, se povolává na dva křaty, v květnu a v listopadu každého roku.

Pro cvičení je stanovena doba 3 neděl pro ročníky en disponibilité a 2 týdenní cvičení pro záložníky první zálohy. Důstojníci v záloze mohou být povoláni na cvičení v úhrnné době 4 měsíců. Předvídaný jsou dále kursy pro další výcvik záložních důstojníků a poddůstojníků.

Tato ustanovení platí jen pro bílé Francouze, barevní slouží jako dosud 3 léta aktivně a 12 let v záloze.

Nové je, že část záložníků může být na mobilisace povolána se zřetelem na své civilní zaměstnání do podniků válečného průmyslu, kde dostanou vojenskou hodnost, odpovídající jejich civilnímu poměru, tedy na př. dělník hodnost vojína, mistr hodnost poddůstojníka, ředitel hodnost vyššího důstojníka a p.

Podmínkou snížení aktivní služební doby však jest, že napřed bude rozpuštěn počet vojenských osob z povolání, především dle sloužících poddůstojníků, o 30.000 na 106.000, že bude vytvořen sbor 12.000—15.000 vojenských

úředníků (agents militaires) pro práce spojené s přípravou mobilisace, že bude zvýšen počet civilních zaměstnanců u vojsk, vojenských útvarů a úřadů z 12.000 na 30.000 a že bude rozmnožen o 50% počet četníků (z 30.000 na 45.000). Vojenská správa počítá s tím, že bude těchto předpokladů dosaženo do r. 1930.

Konečně se požaduje rozmnožení a zvětšení cvičných táborů, povolávání záložníků k cvičení v době velkých cvičení a branná příprava mládeže.

Promyšlená branná příprava mládeže bude základem upravena tak, že začne v 6. roce věku a potrvá až do zařazení nováčků. Od 16. do 21. roku věku bude řízena vojensky (viz nahore zvýšení počtu četníků) jako příprava k vojenské službě a má za účel umožnit, aby nováčci mohli být co nejdříve povýšeni na poddůstojníky.

Je zřejmo, že si tato reforma vyžádá značných nákladů, mnohem vyšších, než co se ušetří snížením služební doby na 1 rok.

Zákon o organizaci armády přesně odlišuje mírovou armádu od mobilisačních útvarů.

Úkolem mírové armády (armée de couverture) je v míru výcvik, za války pak kryt mobilisace a nástupu. Mírové jednotky a útvary se starají jen o svou vlastní mobilisaci, která však bude značně urychlena. Pod jejich ochranou vytvoří se druhý a hlavní odřad polní armády z jednotek, postavených až za mobilisace (nation armée).

Podle toho jest evropská Francie rozdělena na 20 oblastí, odpovídajících celkem dosavadním oblastem armádních sborů. V čele každé oblasti stojí generál, který bude za mobilisace velitel armádnímu sboru. Zpravidla je v každé oblasti po jedné aktivní divisi, jejíž složení a počty se příliš mnoho neliší od válečných poměrů, dále pak určitý počet jednotek letectva, tanků, těžkého dělostřelectva a p. (réserves générales). Nezávisle na rozmištění aktivních jednotek jest oblast rozdělena na teritoriální okresy, v jejichž čele stojí generál nebo plukovník, kterému podléhá jednak doplňovací okresní velitelství, jednak zvláštní mobilisační střediska. Úlohou teritoriálních okresů je mobilisace záložních jednotek a útvarů, kontrola záložníků, správa augmentačních skladů a příprava hospodářské mobilisace. Okrskový velitel bude disponovati několika málo aktivními důstojníky a poddůstojníky, hlavně však výše zmíněnými vojenskými úředníky (agents militaires). Všechny okresy jedné oblasti jsou podřízeny generálovi, který má na starosti vedle zmíněné mobilisační agendy i všechny ostatní teritoriální věci oblasti, jako

vojenské soudnictví, zdravotnictví, službu v posádkách, četnictvo, hrannou přípravu, správu dílen a skladů. V míru je tento generál podřízen veliteli oblasti, za války zůstane však na místě jako teritoriální velitel oblasti.

Zákon o složení a o počtech vojenských jednotek stanoví celkový početní stav francouzské armády na 625.000 mužů, a to 29.000 důstojníků, 150.000 poddůstojníků (50.000 četníků v to), 427.000 mužů (z toho 240.000 bílých) a 19.000 mužů cizinecké legie.

Mírová armáda se dělí na 38 p. divísi, z nichž je v Evropě 20 pěších divísi t. zv. domácích, 1 koloniální a 4 expediční divise (forces disponibles). Ostatních 13 divísi je předvídáno v Maroku, Alžiru, Tunisu, Syrii a v koloniích. Pěší divise má 3 pěši a 1 dělostřelecký pluk (o 5 oddílech, z nich 2 hrubé).

Jezdecké divise budou pravděpodobně 4. Každá se skládá ze 3 brigád po 2 plucích, z praporu cyklistů, jízdy dělostřeleckého pluku o 2 oddílech a ze 3 eskadron obrněných automobilů.

Z letectva byly dosud vytvořeny 2 letecké divise a 3 smíšené letecké brigády. Letecká divise má obvykle 36 letek různého druhu (450 letounů), letecká brigáda 10 letek (118 letounů).

Počet jezdeckých a leteckých divísi není zákonitě stanoven, aby mohly býti v budoucnosti snadno a rychle provedeny změny, jichž si vyžádá další vývoj techniky, jako na př. přeměna jezdeckých divísi v motorizované zvýšení počtu leteckých divísi a p.

Konečně je značný počet bojových jednotek, nezařazených ve svazek divísi, jako kulometné prapory, tanky, obrněné automobily, těžké dělostřelectvo, dělostřelectvo proti letadlům, letectvo, ženijní vojsko a p.

Nečítají-li se vojska, stojící v koloniích (asi 4 divise), bude mít francouzská armáda 102 pěší pluky, 30 mysliveckých, 20 kulometných a 22 tankových praporů, 18 eskadron obrněných automobilů, 44 jezdeckých, 61 dělostřeleckých pluků, 140 ženijních rot, 136 letek a 18 balonových rot.

Pěší prapory ve vnitru Francie budou mít 2 pěši a 1 kulometnou rotu. Třetí pěší rota je rámcová. Obě plné pěší roty mají vždy mužstvo stejného nástupního data, tedy na př. u 1. roty budou zařazení všichni nováčci, kteří nastoupili do služby v květnu, u 2. roty pak ti, kteří slouží od listopadu. To má tu výhodu, že každá rota bude mít buď jen nováčky, nebo jen vycvičené mužstvo. 3. rota (rámcová) bude za evičeni postavena ze záložníků. U divísi na německých a italských hranicích (6—8) není rámcových rot, všechny

jsou plné a mají 170 mužů (proti 150 mužům rot ostatních pěších divísi).

Čtvrtá předloha, zvaná všeobecná organizace národa za války, určuje civilní povinnost, k níž je vedle vojenské služební povinnosti zavázán nejen každý Francouz bez ohledu na věk a pohlaví, ale i všechna soukromá zařízení, podniky, výrobní zdroje atd.

Zpracování všech otázek, souvisejících s mobilisací národa, je v rukou „Nejvyšší rady národní obrany“, jejímiž členy jsou hlavní ministři a místopředsedové Nejvyšší válečné a Nejvyšší námořní rady. Přidělena jest jí zvláštní studijní komise, složená ze zastupitelů jednotlivých ministerstev a z náčelníků hlavního a námořního štábu. Tato komise přikáže každému ministerstvu, určitý okruh působnosti za války, pro který má již v míru provést potřebné přípravy. Má tedy každé ministerstvo již v míru své mobilizační oddělení.

V další části svého článku poukazuje autor na promyšlenost, rozsah a význam zamýšlené vojenské reformy a odůvodňuje ji živelným přáním Francie pro zabezpečení před novým možným útokem Německa. Můžeme dodat, že jest jen správné a moudré, jestliže se Francie hledí pro budoucnost co nejvíce zajistiti, neboť má své zkušenosti a důvody. Německý autor nemůže si však odpustiti, aby konec svého jinak objektivního článku tendenčně nezkreslil tím, že podezřívá Francii z útočných úmyslů proti Německu. Tvrdí, že zamýšlená vojenská reforma nemá naprosto nic společného s myšlenkou odzbrojení, nýbrž že znamená přes zmenšení počtu vyšších jednotek v evropské Francii (25 pěších divísi místo dosavadních 32) spíše zesílení zbrojení, a to pro válečné složení, výzbroj a bojovou hodnotu těchto jednotek. Pro nás má reforma význam ten, že armáda našeho mohutného spojení překoná v dohledné době vnitřní přechodnou krizi, do níž byla demobilisací uvedena, a že se jí opět dostane pevné a promyšlené organizace, která si vynutí obdiv na jedné a respekt na druhé straně.

Pplk. m. sl. von Auwers: **Einige Betrachtungen zu General Groeners „Testament des Grafen Schlieffen“.**

Je známo, že se válečný plán Německa r. 1914 opíral v svém základě o operační plán bývalého náčelníka německého hlavního štábu, polního maršálka hraběte Schlieffena, jehož předpokladem byla válka na dvou frontách, jednak na východě proti Rusku, jednak na západě proti Francii. Se zřetelem na poměr sil trojspolku a

trojdohody bylo jisto, že Německo nemůže zahájit ofenzivu na obou frontách současně, a šlo tedy o to, kde má s počátku své hlavní síly soustřediti, zda na východě či na západě. Již Schlieffen uvažoval o možnosti vésti první a hlavní ránu proti Rusku, ale na konec se rozhodl, že bude třeba napřed rozdrtit francouzskou armádu, slabší sice než armáda ruská, za to však nebezpečnější pro rychlost, s kterou mohla být mobilisována a soustředěna. Počítal, že úplné rozvinutí všech ruských sil bude poměrně dosti zdlouhavé při jejich těžkopádnosti, při ohromné rozloze ruské říše a poměrně slabé výkonnosti ruské železniční sítě a že bude mít dosti času se napřed rychle vypořádat s Francií, tím spíše, když rakousko-uherskou ofenzivou mělo být svedeno jádro ruských sil proti Haliči a Bukovině. Schlieffenův plán byl jednoduchý a výborný, na pováženou bylo jen to, že pro geografické a komunikační poměry, především pak pro permanentní opěvnění francouzských hranic bylo rychlé proniknutí německých armád a obchvácení francouzského severního křídla jen tehdy možné, stane-li se tak přes Belgii. A porušení belgické neutrality musilo vyprovokovati válečné vystoupení Anglie.

Tato slabina plánu byla Němcům známa a po Schlieffenovi vypracoval jeho nástupce, Moltke mladší, plán na prosto odlišný, kterým byla na počátku války předvídána na západě dočasná defenziva a za to na východě připravena hlavní a společná ofenziva něm.-rak.-uherská. Později však nechal Moltke tento plán padnouti a přiklonil se zase k zásadní myšlence Schlieffenově. Hlavním důvodem byla mu při tom jistota, že anglická pozemní armáda nebude moci pro svou slabost vážně ohroziti počáteční operace hlavního německého útočného křídla v Belgii. Vímě též, že ještě před samým zahájením nástupu jednal německý císař s Moltkem o možnosti změny plánu, kterým by se přeneslo těžiště nástupu ze západu na východ, že však Moltke musil odpověděti, že jest již pozdě, že změna není již možná, neboť Německo mělo jen jediný operační plán a ten neskýtal možnosti jiné eventuální.

Po německém neúspěchu na Marne, zvláště však po ukončení války, nastalo v Německu a i v jiných státech debata o tom, zda byl skutečně německý válečný plán tak geniální, že by nepřipouštěl možnost revise.

Generál Groener, odchovanec Schlieffendův, vydal dílo pod názvem „Testament des Grafen Schlieffen“, v kterém podrobně rozebral jeho myšlenku, uká-
zal, do jaké míry byla tato myšlenka

v Moltkeho plánu rozředěna a snažil se dokázati, že musila vésti k vítězství, kdyby jen byla bývala provedena přesně a pevně v Schlieffenově duchu, a že nebylo jiné možnosti, která by byla měla alespoň přibližně stejnou naději na úspěch.

A proti těmto vývodům obrací se autor článku, jehož stručný výtah níže podáváme. Jest jisté, že za autorem stojí jen menší část německých vojenských myslitelů. Úvodem článku prohlašuje redakce revue: „Wissen und Wehr“, že s jeho obsahem nesouhlasí, že jej však otiskla, aby popřála místa i názorům protivníků hraběte Schlieffena.

Autor protestuje proti tomu, aby Groenerův spis platil za konečné rozřešení sporné otázky. Uznává sice jasnost, přesvědčivost a logičnost Groenerových výkladů, ale namítá, že se možnost nebo nemožnost válečných operací nedá za taktických cest a studií matematicky přesně vypočítati, neboť schází skutečnost se svými různými tvárnostmi a konečně i člověk, vedoucí i vedený, se svými nevypočítatelnými sklony a rozhodnutími. Namítá dále, že se Groener zabývá výhradně vojenskými úvahami a že se dotýká politiky jen zběžně a příležitostně, poněvadž Schlieffenův plán obsahoval jen úlohu, jak nejrychleji a vítězně skončiti válku, a přenechával státníkovi, jak dosáhnouti míru. Schlieffen zřejmě předpokládá, že by porážkou Francouzů byla bývala válka skončena. Co však by se stalo, kdyby se nepřátelská koalice nedala porážkou jednoho spojence pohnouti k míru? Nebyla by tu politická úloha pro státníka nerozluštělná? Proto má autor za nutné vyšetřiti, zda by vojenské vítězství podle Schlieffena vedlo i politicky k míru a toto šetření se mu zdá jádrem sporu, zda měl být veden první hlavní nápor na západě či na východě.

Za tím cílem dává autor tyto tři otázky:

1. jsou vývody generála Groenera odklizeny všechny pochyby o zdaru Schlieffenova plánu?

2. nebylo jiných možností s naději na úspěch,

3. rozhodl zdar Schlieffenova plánu válku?

K první otázce podotýká autor, že mistrně připravený, v svém celkovém pojetí však dosti ztrnulý Schlieffenův plán připomíná příliš na evičení praporek v sevřených tvarech na cvičišti. Zatím co Napoleon po rychlém a překvapujícím nástupu soustředil svá vojska před bitvou, aby vedl svůj velký a rozhodující úder, zatím co Moltke starší konal pochody odděleně, aby soustředil své armády až na bojišti,

čímž chtěl co nejjistěji zasáhnouti nepřítelův bok a týl, připravil Schlieffen postup soustředěných sil z nástupu příbližně rovnoběžného a jen na severu přesahujícího nástup nepřitele, takže při brzké srážce středu a jižního křídla německého s hlavní masou francouzských vojsk mělo jenom severní (pravé) křídlo pokračovati bez zastávky v postupu do boku a týlu nepřitele. Vývoj operativní bitvy byl předem pevně určen, celý, téměř automatický manévr se zakládal na průrazné síle obchvacujícího pravého křídla, zatím co střed a levé křídlo mělo velice obtížnou a choulivou úlohu po dlouhou dobu nepříteli jednak vázati, jednak ho zatlačovati útoky, prováděnými v souladu a se zřetelem na akci pravého křídla. Nezdar ve středu mohl vážně ohroziti postup pravého křídla, armády neměly téměř akční volnosti a jejich činnost musila býti neustále a podrobně řízena vrchním velitelem, který při frontě 300 km široké nemohl však získati včas nutný správný přehled. Naproti tomu byli spojenci na západní frontě silnější než Němci, silně opevněné hranice mezi Verdunem a Belfortem se daly držet poměrně slabými silami, železniční síť byla tak hustá a výkonná, že se daly dosti rychle provést převozy značných sil. Francouzský vrchní velitel byl by mohl již kolem 30. mob. dne rozpoznati, že hlavní německé síly směřují přes Belgii na Paříž a byl by měl dosti času (asi 20 dní) soustřediti novou silnou armádu tak za svým levým křídlem, aby ji zajistil operativní samostatnost a volnost. A zatím co by se hlavní síla francouzských vojsk vyhnula německému obchvatu ústupem v boji na zdrženou, byla by založena, volná armáda vyrazila přes Loiru v příhodném okamžiku k útoku na německé pravé křídlo a ohrozila tak anebo i znemožnila jeho manévr, čímž by Schlieffenův plán mohl býti zmařen, poněvadž Němci neměli možnost volných operací, nemohli od svého pravého křídla oddělit novou a operativně volnou armádu. I kdyby k tomu stačil čas a síly, nedostačovalo zadní spojení, nebylo operativní základny pro novou armádu. Tato úvaha podle autora svědčí, že nejsou dosud rozptýleny všechny pochyby o naprostém zdaru Schlieffenova plánu.

Pokud jde o druhou otázku, t. j., nebylo-li jiných možností s nadějí na úspěch, mohlo by jíti jen o řešení: defensiva na západě a ofensiva na východě. Sám generál Groener uznává, že se dala učiniti opatření proti každému francouzskému útoku; i kdyby byl veden, což se však nezdá pravděpodobným, přes Belgii. Vedení německé obrany na západě by nebylo bývalo obtíž-

nější, než bylo na východě r. 1914. Němci mohli s úspěchem využití a zesílití opevnění mezi místy Diedenhoefem, Metami a Strasburkem a s výhodou uplatnit svou značnou převahu hrubého a těžkého dělostřelectva. Autor se dovolává gen. inspektora franc. dělostřelectva gen. Herra, podle kterého mohlo německé dělostřelectvo, jsouc ve značné přesile a správně použito utlumiti nebo rozptýlití všechny francouzské útoky. Dalším vážným důvodem je to, že by Anglie nebyla bývala proti Německu válečně vystoupila. Ale i kdyby se nezdařilo zadržeti Francouze do doby, než by mohly přijíti posily, uvolněné na východní frontě nebo složené z nově vytvořených záložních vyšších jednotek, nebylo příčiny obávati se i toho, že by se vyklidilo území na levém břehu Rýna. Autor poukazuje na pamětní spis z r. 1893 a dosvědčuje, že bývalí náčelníci hlavního štábu, Moltke starší a Waldersee, brali otázku vyklizení levého břehu Rýna (mimo přednost) v úvahu s velkým klidem. Dočasný a omezený ústup na západě nevylučoval tedy nikterak možnost pozdější úspěšné ofensivy přes Rýn, provedené armádami, které by byly zatím na východní frontě uvolněny.

Pokud se týká ofensivy na východě, uvádí autor, že Moltke starší zamýšlel přepadnouti ruskou armádu dříve, než by mohlo býti její jádro soustředěno. Když Rusko později značně zlepšilo svá mobilisační opatření a opevnění na německých hranicích, zřekl se Schlieffen této myšlenky, poněvadž se obával, že by silně opevněná narevská čára, za kterou by byla již soustředěna značná část ruských vojsk, nemohla býti dosti rychle prolomena armádami, které by Německo mělo k dispozici. Dále by byla na překážku značná vzdálenost německých vojsk od rakousko-uherských, která vadila potřebnému souladu operací. Autor uznává obtíže přechodu narevské čáry, vyžadujícího silného dělostřelectva, které by se v zimě nebo za deště dostalo jen pomalu kupředu, namítá však, že válka mohla býti zahájena i v létě, jak se také stalo r. 1914, kdy tedy stav cest nebyl tak špatný, a že tato okolnost nemohla tedy býti příčinou, proč by se nebyl měl v míru připravití dvojitý nástupový plán. Že bylo třeba dlouhého času k soustředění značných sil, nemá autor taktéž za rozhodující, a neuznává, proč by mělo Německo vypovědět válku a zahájit ofensivu dříve než Rusko. Jednak se při zrychlené ruské mobilisaci nedalo stejně počítati s překvapením, jednak bylo nutno dopřítí nutného času rakouskému spojení, ježto mobilisace byla o něco pomalejší.

než německá a který měl ostatně i dále k své výchozí základně na severním okraji Polesí. Souhra operací obou spojeneckých armád se dala zajistiti, kdyby se obě vrchní velitelství byla umístila nepřiliš daleko od sebe (Poznaň a Krakov). Jinak pro počátek nebylo zvláštních obtíží, pokud se týká souhrny, neboť obě vojska měla postupovati odděleně, rakouské mezi Vislou a Polesím, německé pak přes Narew a Bohr k jihovýchodu. Teprve až by Rakusané dosáhli čáry Brest Litevský-Ivangorod, bylo třeba nové úpravy další společné akce, což by se podle autora podařilo bez velkých obtíží a třenic, kdyby obě vrchní velitelství zůstala i nadále v těsném styku. Důležitější se však zdá námitka, že by Rusové vystihli nebezpečí a že by se vyhnuli porážce včasným ústupem do vnitřní země, takže by zamýšlená ofensiva byla ranou do vzduchu. Autor však nemá tuto možnost za pravděpodobnou. Jednak byli Rusové svou smlouvou s Francií vázáni k ofensivě na Berlín, jednak by se byl vrchní ruský velitel při své známé energické, ba brutální povaze jistě snažil vyjasniti silnými silami situaci a sílu soustředěvaných nepřátelských armád. Síly, nastupující proti vých. Prusku by pak byly snadno poraženy. Další vývoj ofensivy na východě je těžko předvídati, jistým se však zdá dobytí značné části Polska, velké ztráty Rusů na lidech a zvláště na dělostřeleckém materiálu, tráta vojenského prestiže Ruska a konečně i možnost politických nepokojů v Rusku.

Při srovnání obou plánů uznává autor, že je s vojenského hlediska těžko se rozhodnouti pro ten nebo pro onen, a proto je chce oba osvětliti i z politické stránky odpovědí na třetí otázku, t. j. který z obou plánů, kdyby se byl zdařil, mohl spíše rozhodnouti válku.

Schlieffenův plán by sotva vedl k míru, i kdyby se úplně podařil. Vyručený průchod Belgií musil přiměti Anglii k válce. Schlieffen to věděl, ale myslil, že okamžitá porážka Francie naladí i Anglii k míru, zvláště kdyby ji Německo nabídlo výhodné podmínky. Tato naděje je však neodůvodněná. Francie by nechtěla mír, vědouce, že má na své straně tak mocné spojení, jako Anglii a Rusko, a Anglie by se nedala do vyjednávání, dokud Německo stálo v Belgii. Anglie by byla ztratila jen málo lidí, její loďstvo opanovalo všechna moře, její zdroje byly dosud téměř nedotčeny, jejího válečného cíle, t. j. překaziti mohutný vzestup Německa na poli světové moci, by nebylo bývalo dosaženo, tu není možno se domnívati, že by svolila k míru. Tím

však padá myšlenka, pod jejímž zorným úhlem Schlieffenův plán vznikl.

Příznivější naproti tomu byly podle autora naděje na mír za ofensivy proti Rusku. Toto bylo sice vojensky těžko zasažitelné, za to však politicky samostatné, hospodářsky nezávislé a při tom myšlenke na mír přístupnější. Jistě je, že by se ruské armády vyhnuly zničení hlubokým ústupem a že by je spojenci, poučení Napoleonovým tažením, příliš hluboko nepronásledovali. Ruské armády, materiálně velice zeslabené, by nebyly schopny brzkého útoku a nastalá přestávka by se velmi hodila úvahám pro uzavření míru, zvláště když by Německo po Bismarkově vzoru z r. 1866 učinilo Rusku výhodné nabídky. A to mohlo, neboť prý nemělo zájmu rozmnožiti počet svých polských poddaných. Také obava před revolucí mohla cara přiměti k jednání o mír. Ale i kdyby skutečně vypukla revoluce, nebyly by naděje na mír špatné. Revolucí by nastal chaos, který by neučinil Rusko odolnějším, a vědomí, že Německo od Ruska nic nepožaduje, by při ruské povaze dalo brzy proniknouti názoru, že válka s Německem byla historickým omylem. V každém případě měla však ofensiva na východě obzvláštní cenu pro poměr k Rakousku-Uhersku, které by bylo bývalo ušetřeno tvrdé zatěžkávací zkoušky, mnohem tvrdší, než by byla dočasná ztráta území na levém břehu Rýna, a Německo by bývalo mělo po svém hoku silného, bojovného, společné věci oddaného a k dalším válečným obětím ochotného spojení.

Kdyby se však Rusko neodhodlalo k míru a kdyby nevypukla revoluce, i potom by byla situace výhodnější než při zdařilém Schlieffenově plánu, neboť by odpadla Anglie, jejíž význam byl právě v politickém směru silný. Pro neschopnost Ruska k brzké ofensivě a pro zvýšenou bojovou cenu Rakouska mohlo Německo převést téměř všechny své síly na Rýn a vrhnouti se na franc. armádu útoky oslabenou se svým vítězným a nadšeným vojskem, zesíleným novými jednotkami, utvořenými zatím z přebytku obyvatelstva. Autor nepochybuje, že by se byl útok podařil a že by byli bývali Francouzi zatlačeni z německého území ještě v zimě 1914-1915. A tu vidí autor nový příznivý moment pro mírové jednání a nepochybuje, že by to byla Anglie, která by sama nabídla zprostředkování, neboť nebylo v jejím zájmu, aby Francie přes míru zmohutněla na újmu Německa. Autor je přesvědčen, že by vojenský prestiž Německa neutrpěl, i kdyby byly Francii postoupeny některé oblasti Lotrinska, obydlené

francouzsky mluvícím obyvatelstvem, a že naopak by význam Německa stoupl po zdařilé obraně proti přesile na obou frontách a zajistil mu na dlouhou dobu mohutný světový rozmach.

Shrňme-li, soudí autor, že by odraženou francouzskou ofensivou snad byla válka skončena, ne však německou ofensivou, třeba zdařilou, vedenou však skrze Belgii. Připomíná, že válečný plán nesmí býti dělán nikdy bez politika, neboť strategie je podle Clausewitze pokračováním politiky jinými prostředky.

Vývody autorovy nepůsobí sice vždy přesvědčivě, nelze je však všechny šmahem zavrhnouti, neboť stojí za uvážení. Jistě oprávněnou zdá se nám výtku, že si německý hlavní štáb úplně svázal ruce tím, že nepřipravil operační a nástupový plán pro oba případy. Tím se stalo, že nemohl válku zahájit jinak, než se stalo, i kdyby byly zřetele na zahraniční politiku vyžadovaly zásadních změn.

F. M.: *Reiseindrücke aus Afrika*. Tato stať je dokončením článků, uveřejněných v 5.—9. sešitě předešlého ročníku, v kterých se autor především zabývá politickými, hospodářskými, dopravními, sociálními, zdravotními a kulturními otázkami různých částí Afriky. V poslední své části pojednává o německém koloniálním problému a o problému ras.

Autor je přesvědčen, že Německo opět získá některé africké kolonie. Zdá se mu, že navždy je ztracena jihozápadní Afrika, a bezpochyby i východní Afrika. Snáze by bylo lze opět získati Togo (o které však autor nestojí), Kamerun a i části portugalských kolonií, kdyby pro stále politické zmatky, panující v Portugalsku, byly snad tyto kolonie velmocemi rozděleny. Dále odůvodňuje autor nutnost kolonií pro hospodářských rozkvět Německa.

O rasovém problému míní autor, že anglický systém, který z domorodce činí otroka a z bělocha pána, je pochybený a že by v budoucnosti mohl vésti k vzpouře a k vyhnání bělochů. Ukazuje na nové obrodné proudy, vycházející hlavně z Ameriky, uznává nutnost přislonosti k udržení autority Evropanů, bez jejichž řízení by Afrika byla brzy v úpadku, míní však, že bude nutno poměr znovu a zásadně upravit: ne běloch proti černochu, ale běloch s černochem. Sympatičtější je mu francouzský systém, který soustavně a promyšleně domorodé obyvatelstvo asimiluje a snaží se z nich udě-

lati barevné Francouze, postavené právně téměř na stejný stupeň s Evropany.

Militärpolitische Übersicht obsahuje události do 8. března 1927. Pokud se týká úvah o průběhu odzbrojovací konference v Ženevě a o situaci v Číně, nepřináší nic, co by nebylo zatím již dávno známo z novin. Zajímavější je však pojednání o otázce opevnění hranic ve Francii. Proti Italii jde o zlepšení a zmodernisování dosavadního stálého opevnění, proti Německu mají býti hranice nově opevněny, ještě dále na sever měla býti bezpečnost Francie zajištěna podle úmluvy z r. 1920 opevněním belgických východních hranic, s čehož však asi sejde, neboť Belgie zamýšlí vydatně snížit vojenská výdání. Proto se Francie rozhodla zřídit, kdyby došlo k válce, v prvních 14 měsících na belgicko-francouzských hranicích polní opevnění.

O opevnění hranic proti Německu se uvažuje ve Francii již několik let, nepříznivá finanční situace nedovolovala však dosud zahájit příslušné práce. Nejvyšší válečná rada rozhodla v prosinci 1925 zásadně o nutnosti pohraničního opevnění. Poté byl sestaven studijní výbor za předsednictví generála Guillaumata, velitele rýnských armád, jehož návrhy byly letos předloženy sněmovně. Práce jsou rozpočteny asi na 10 let, výdaje odhadnuty na 5 miliard franků, hlavní část prací má býti skončena do r. 1935, do kdy bude rozhodnuto nejen o obsazených oblastech, ale i o sárském území. Na nových hranicích má prý býti zřízeno opevněné pásmo četných operných bodů, jejichž levé křídlo by se opíralo o bývalou německou pevnůstku Künigsmachern (východně od Diedenhofenu), odkud by se táhlo přes výšiny u Buschbornu až k Dieuze. Mezera mezi Dieuze a severním křídlem opevněného pásma dolních Voges u Saarbrücken—Saaralben, táhnoucího se k Štrasburku—Molsheimu má býti zatopena. Bývalý německý pevnostní okruh Diedenhofen—Mety, přiměřeně upraven a zesílen, má tvořiti v Lotrinsku druhé pásmo, zatím co stará francouzská pevnostní čára Verdun—Toul—Epinal—Belfort by byla třetí oporou za celými francouzsko-německými hranicemi.

Z toho, co bylo načrtnuto, je vidět velkorysost francouzského plánu, který, bude-li uskutečněn, bude jistě značnou zárukou bezpečnosti a vhodným doplňkem vojenské reformy, o níž jsme shora pojednali. Št.

LITERÁRNÍ PŘEHLED

Taschenbuch der Tanks.

Loni vyšla v Mnichově pod tímto názvem kniha známého odborníka, ing. Fritz Heigla, majora rakouského spolkového vojska, asistenta vídeňské techniky. Obsažná kniha o 400 stranách, vyčerpávající téměř úplně látku o všech typech tanků s německou důkladností. Autor si vytkl tehdy za úkol informovati čtenáře německé a rakouské o tankové otázce s výslovnou poznámkou, že v Německu není dovoleno stavěti útočná vozidla a proto že musí naiti německá veřejnost o tuto zbraň tím větší zájem a sledovati zejména přípravy svých bývalých nepřátel.

A věren tomuto úkolu, vydal ing. Heigel letos doplněk loňské knihy. Doplněk tvoří knihu, pečlivě vypravenou o 180 stranách s 63 obrázky a popisuje velmi důkladně novinky v konstrukci útočných vozidel v roce 1926 a 1927. Kniha je věnována „dem Heere der geeinten Nation“ a hned v úvodě píše autor, že má nahraditi výcvik se skutečnými tanky a připravit národ na moment, kdy „nás nepřítel zaplaví“. Kniha je opatřena páskou s nápisem: „Abrüstung“ der Feinde.

Na rozdíl od knihy loňské je v letošním doplnku věnováno více místa všeobecné motorisaci vojsk a taktice útočné vozy s četnými příklady. Autor správně vystihuje časovost motorisace armád a píše, že se tato nedá zdržeti. Nauka o koni je nahrazena naukou o motorovém vozidle a tanku. Nebude proto na škodu, když se seznámíme blíže s obsahem této zajímavé a časové knihy.

Ing. Heigel rozděluje útočnou vozbu (tanky) na lehkou, doprovodnou a těžkou, průraznou. Od doprovodného tanku žádá pohyblivost, malý cíl, laci a snadnou obsluhu 2—3 mužů při vyzbrojení jedním dělem (k boji tank proti tanku) a kulometem. Dosud užívaný tank Renaultův zdá se těžkým a drahým pro tento úkol. V Anglii konstruoval mjr. Martel malý tank, obsluhovaný jedním mužem. Tento extrém ing. Heigel odsuzuje pro přetížení velitele a považuje za šťastnější řešení náš tank KH50, obsluhovaný 2 muži. Zrovna tak odsuzuje autor jiný extrém, původu francouzského, 600 tun těžký průrazný tank, který má mít 25 cm silný pancíř, který nelze prostřeliti granáty dosud užívaných ráží. Jako hlavní důvod k odsouzení takového monstra udává ten, že nelze dnes vytvořiti tak silný pancíř beze švů a tedy nezbytné pevnosti a poukazuje právem

na jeho slabinu, t. j. obtíž při dopravě drahou. Podvozek vagonu pro tento kolos by musil vážit aspoň 400 tun, takže by bylo třeba rozdělit na poměrně málo os ohromný tlak 1000 tun, což je při dnešní únosnosti vrchní stavby i železničních objektů nemožné; bylo by tedy třeba tank k dopravě rozkládati. Je tudíž pravděpodobnější konstrukce průrazného tanku o váze 100 až 150 tun, o němž se prý u Schneidra pracuje.

V úspěšném řešení operativní pohyblivosti, které tanky ve světové válce neměly, vidí ing. Heigel základ budoucí motorisace armád. Řešení problému pohyblivosti půjde třemi směry:

1. zdokonalením dosavadních pásů a jich pohonu — lehký Wickers,
2. uspořádáním gumových pásů — franc. Autochenille,
3. kombinací pásů s koly — náš KH50.

Prvý způsob byl řešen s dočasným úspěchem v Anglii s denním průměrem 100 km, ale autoru je nápadné, proč 14. května 1926 zkoušeli Angličané převoz těchto tanků na 6t. automobilech. Pochybuje tedy o úplném úspěchu.

Druhý způsob pokládá za elegantní a dobrý, neboť se jím značně šetří silnice i tank sám. Obtíže tvoří spadání a rychlé opotřebení gumových pásů v kamenité půdě. Gumovým pásům věnuje celou kapitolu, velmi zajímavou, důkaz to jejich důležitosti.

Třetí způsob, zastoupený našim KH50, nutí autora k prozatímní zdrženlivosti, aspoň v I. kapitole knihy. Ze svůj názor mění, uvidíme dále. Poukazuje na slabinu výměny pohonu, ale jinak pokládá tento způsob řešení za zcela rovnocenný se způsoby ad 1 a 2 uvedenými.

Ve 4. kapitole pojednává ing. Heigel o konstrukci pásů. Z ocelových pásů je nejlepší způsob podle amerického mjr. Chase, ze tkaných dvou pásů s ocelovými špalíky, obíhajícími na gumových kolech hnacích a hnacích. Celá řada důkladných výkresů nám osvětluje zajímavou konstrukci pásů gumových. Zde je mnoho velmi důmyslných zařízení; tak vedení pásu, úprava vodících a současně nosných kladek s jejich párováním a samočinné zvětšování torse pásu a kola hnacího rostoucí úměrně se záběrným momentem, atd. svědčí o tom, jak daleko již pokročila konstrukce pásů gumových, které by mohly u začátečníka vzbuditi jisté obavy co do spolehlivosti. Překvapuje odolnost gumy. Při projezdu Saharou v písku a kamení lehce vydržela 3000 km a firma

Citroën udává hranici 5–6000 km, což je vskutku účtyhodné. Jako novinku u pásů popisuje ing. Heigel řízení tanku Wickersova, kde přední vodící kola s kladkami a pásem jsou otočná kol vertikální osy a dají se řídití volantem.

Kapitola 5. píše o kombinovaných vozidlech, t. j. o těch, které se mohou pohybovat jak na pásech, tak na kolech. Pojednává se zde o celé řadě problémů s tímto řešením souvisejících, zejména o zvedání a spouštění kol, pohonu a řízení. Autor popisuje detailně s použitím četných výkresů zařízení tři dnešních představitelů kombinovaných vozidel a to: St. Chamond (franc.), Christie (am.) a náš KH50, jehož konstrukci připisuje ing. Vollmerovi, mistru německých tankových konstruktérů. (?)

St. Chamond a náš mají zvedací kola, Christie pak snímá pásy a tím obnažuje kola, která vedla pásy. Řízení při všech typech při jízdě na kolech se děje volantem, při jízdě na pásech rozdílem rychlostí těchto jako dosud.

V další kapitole upozorňuje autor na některé novinky: tak prodloužení pásů až na délku 10 m u anglického Medium D tanku, kteréžto opatření má zmírniti rychlé opotřebení pásů při větších rychlostech. Zajímavé je sdělení o výsledcích, docílených stroboskopy, na které bylo střídáno při počtu obrátek 3–400 z pistolí a pušek. Z těchto se zmenšenou prachovou náplní, a tu se došlo k překvapujícímu výsledku, totiž tomu, že každý pátý výstřel zasáhl výřez (2 mm), což koriguje značně původní názor na nezranitelnost stroboskopu, neboť olověné jádro z pušky lehce probilo sklo výřezů i papír za ním a tedy v konkrétním případě hlavu pozorovatele.

Kombinaci pásů s koly, kde tato slouží k řízení vozidla volantem, ing. Heigel navrhuje. Pokud se týká spojení mezi tanky, doporučuje švédský způsob: každý má radiopřijímač a jen velitel čtyř a rotý též vysílá. Spojení vlajkami je u moderního tanku neudržitelné.

Velmi praktickou novinkou je zavedení vzorce, vyjadřujícího charakteristiku tanku. Ing. Heigel zdokonaluje formuli, vymyšlenou plk. Cromptonem a to tak, že ji vyjadřuje vzorcem $\frac{v^2}{F}$,

kde v znamená rychlost v km/hod a F bočnou plochu tanku v kv. m. Tak pro tank o bočné ploše 6 m a rychlosti 8 km/hod. je charakteristika 10,6. Na konci knihy jsou uvedeny v tabulce charakteristiky všech užívaných tanků charakteristikou od 3 až do 900.

V II. hlavním díle knihy popisuje ing. Heigl konstrukce a zdokonalení tanků a kombinovaných vozidel v 19

státech, zejména novinky roku 1926 a 1927. Není možné popisovati všechny vymoženosti a zdokonalení, o nichž kniha píše; uvedu proto jen ty stěžejší. Tak v Anglii, které přiznává autor přes bohaté francouzské a marocké zkušenosti primát v tankové otázce, sestrojil mjr. Martel jednosedadlový tank, který byl přijat anglickým ministerstvem války a je ve stadiu pokusů. Má minimální rozměry $3,1 \times 1,5 \times 1,7$ m, váhu 2,5 t, rychlost až 50 km/hod. při motoru 18 HP. Cena 8000 RM. Má 8 rychlostí vpřed a 2 vzad. Střelec je současně řidičem, pozoruje přes okraj štítu, v boji štítem. Shora a zezadu není pancířován. Řízení děje se volantem na zadní kolo, neboť pásy jsou jen do poloviny délky vozu. Jemu podobný je Carden Lloyd tank dvousedadlový, se sedadly vedle sebe. Pěknou se zdá býti adaptace Wickersova Mark II. tanku, který byl opatřen koly pro pohyb na silnicích a to tak, že záměna pohonu se děje motorovým pohonem uvnitř vozu, takže posádka nemusí vystupovati. Maximální rychlost na kolech je 45 km/hod, na pásech 30 km/hod. Light Wickers Mark I. je tank střední váhy, o němž jsou v knize přesnější údaje než loni. Zajímavé u něho je, že má dělo a 6 kulometů a motor 8 válcový 90 HP vzduchem chlazený, vzhledem na nedostatek vody v koloniích. U všech anglických nových modelů lze viděti zásadu, nahraditi pancířování rychlostí.

Z francouzských novinek se zmiňuje autor o lehkém tanku, který prý bude mít rychlost 60 km/hod. Ve výzbroji francouzských tanků se jeví snaha, zavést dělo 75 mm jako standard. Gumové pásy Kegresse se v marocké kampani neosvědčily, zato dobře obstály v manévrech při převozu pěchoty.

Pozoruhodná je zmínka o italském tanku Fiat, který je konstruován k překročování elektricky nabitých překážek. Jinou zajímavostí je schopnost polských tanků vypouštění umělého dýmu. U polských tanků Renault nahradili nové originální pásy z 12 lam. spojených ocelovými patkami. Pěkná je adaptace polotanku Fiat, provedení Rusy namontováním gumových pásů a úpravou ostruhy k překročení překopů. Tamtéž se zkouší i těžký tank 80t.

Poměrně velmi informovanou stáť věnuje ing. Heigel naší tankové výzbroji. Je zajímavé, že se tak našinec dovídá o vlastní výzbroji z německých pramenů, to, co by marně hledal v pramenech našich a to v takových detailech, že je třeba se nad tím zamysliť. Podle mínění autora, hodlá naše vojenská správa vyzbrojiti naši armádu tankem typu KH50, „prvním upotřebitelným, kom-

binovaným typem" vůbec. Loni popísaný Praga traktor zůstane prý motorisovanému dělostřelectvu, ač se ho-
di velmi dobře k úpravě na jedno-
sedadlový tank.) Ing. Heigel nám říká
velmi lichotivou věc, že totiž s obrně-
ným autem PAII a tankem KH50 má-
me nyní nejlepší existující
obrněné zbraně. Za nimi se řadí
teprve anglické. Kdežto PAII byl kon-
struován u Skodů (oddělení Plocko-
vo), je KH50 sice též naší výroby, ale prý
konstrukce Němce Vollmera. Ze stati
se dovídáme, že je objednáno 250 ks
tanků KH50 a že každá divise dostane
prapor těchto vozidel. Zdali též v mí-
ru, autor neříká. Každý prapor bude
mít prý 3 roty po 3 četách po 2 tan-
cích. Dosud prý máme jen 11—12 kusů
tanků vz. „Renoult“, ale každým způ-
sobem koncem r. 1928 budeme mít 270
tanků a 60 pancířových automobilů.

V dalším je popis kombinovaného
tanku KH50 (Kolohousenka 50 HP).
Součástí prý vyráběly Breitfeld, Da-
nek a 5 jiných továren. Výzbroj tanku
není dosud řešena, ale bude asi: jedno
3mm dělo s jedním kulometem Maxi-
movým. Váha vozu 6800 kg, délka 4.5
m, rozvor 2.03 m, šířka 2.3 m. Posádka
2—3 muži. Pancíř 6—13 mm takové
jakosti, že odolá průbojným střelám
pěchoty. Rychlost na kolech 35 km/h.,
na pásech 12 km/hod., doba k výměně
pohonu na kola nebo pásy 2—3 min.
Denní výkon 300 km na kolech, benzi-
nu na 10 hod. Ing. Heigel uznává, že
naš tank pro svoji kombinaci pohonu
zasáhne skoro neupotřeben do boje, ale
podotýká, že bude lze proti němu snad-
no bojovat, a ihned uvádí velmi ob-
štný návod, kam třeba střeliti průboj-
nou municí, kam plamenomety, kam
ručními granáty atd. Zdařilé obrázky
a výkresy doplňují popis naší zbraně.

Ke konci pojednání o výzbroji růz-
ných států popisuje ještě moderní a-
merické tanky, z nichž je zajímavý
Christie-Amphibium tank, obojživél-
ník, který ale podle mínění autora
bude nejvýše vhodný jako tank vylo-
vací. Na pevnině je nemotorný.

III. hlavní kapitola je věnována tak-
tice tanků. Ing. Heigel dokazuje zde
na četných příkladech, že staré před-
pisy o užití tanků musí být po zku-
šenostech z marocké války opraveny
a to v tom smyslu, že tanky vedou
na určitých okolnostech nejen obsazovat,
nýbrž i hájiti dobytými jimi terén a hlí-
dovati. Tedy úplně nové směry v užití
tanků; je ovšem otázka, pokud lze
z dočasných úspěchů partizánské vál-
ky tvořiti novou doktrinu, neb aspoň
činiti závěry do budoucna.

¹⁾ Viz též o našem kulometu „Pra-
ga“ v Heerestechnik. Pozn. red.

Celou řadu úvah věnuje autor tak-
tice moderních rychlých tanků, které
nazývá tanky budoucnosti. Připisuje
jim hlavní úlohu při počátku operací
a v pohybné válce. Pro tyto případy
je u něho ideálem motorisovaná jed-
notka, složená z tanků, pěchoty a dělo-
střelectva na pásech a mostních sou-
prav rovněž na pásech, tedy něco po-
dobného, jak u nás loni navrhoval gen.
Votruba v knize „Jsme připraveni?“,
která, bohužel, nevzbudila za-
sloužené pozornosti. Při pohybné
válce připisuje takovéto jednotce
tytéž nebo dokonce skoro tytéž úkoly,
jaké mělo dříve jezdeckto; počítá ovšem
s tím, že tato jednotka dovede terén
získaný i udržeti. Ale horší je to s ú-
tokem na opevněnou posici; zdá se, že
konstruktéři rychlých tanků nepracova-
li zde dosti dobře s taktiky a tak
je zřetelně viděti, že si s rychlostí tan-
ků, kterým pěchota nemůže postačiti,
nevědí dobře rady. Nevyužití této rych-
losti, znamená ovšem mrtvé investova-
ný kapitál. Ing. Heigel dělí zde rych-
lé tanky na 2 sledy: jeden, který vy-
razí dříve a prorazí posici, a druhý,
který vpadne do nepřátelské posice zá-
roveň s pěchotou. Co se pak stane
s prvním sledem tanků, který utekl pě-
chotě a dělostřelecké ochranné palbě,
autor neříká, ale šalamounsky praví,
že bude vždy nejlépe, bude-li hlavní ná-
por rychlých tanků, spojených s jez-
decktem veden do boku nebo týlu ne-
přítele.

Dělostřelecká podpora takového úto-
ku rychlých tanků je vůbec Achilovou
patou celého problému rychlých tanků
a autor zde dělá kompromis: část dělo-
střelectva podporuje tanky a menší
část pěchotu, která nemůže tankům
stačiti. Zdá se, že toto řešení není do-
mysleno.

V kapitole, kreslící obrázek budoucí
bitvy podle skutečných cvičení anglické
útočné vozby, vystupují jako hlavní
jednosedadlové tanky, doprovázené tan-
ky středními za součinnosti tanku kou-
řového. Zajímavo je, že na konec pře-
ce jen musí z tanků vystoupiti kulomety,
aby obsadily a hájily dobytý terén.

Autor tvrdí a dokazuje výsledky ze
střelnice anglického tankového sboru,
že nelze podečňovati palbu z jedoucího
tanku. V jednom případě byl zasažen
z pěti výstřelů z jedoucího tanku čtyř-
mi výstřely pohyblivý cíl.

Čtyři stránky jsou věnovány takti-
cké ceně našeho tanku KH50. Autor
říká, že tento moderní tank má tytéž
přednosti a slabosti při pohybu na pá-
sech, jako Renoult na gumových pá-
sech. Je prý citlivý proti hustým drá-
těným překážkám. Velkou jeho před-
nost vidí v strategické pohyblivosti
s denním výkonem 300 km na silnici.
Zato značnou slabinu tvoří výměna

pohonu na kola nebo pásy, kdy musí posádka vystoupiti a je 3—5 min. bezbrannou. Říká, že tato výměna se musí dít v chráněných, neb aspoň skrytých místech a mimo silnice. V takové situaci prý výměna kol za pásy půjde, protože se nějaké místo vždy najde, ale hůře bude naopak; tu prý může KH50 zůstat viset.

Jako pancéřový automobil je náš tank prý a priori ztracen pro svoji velkou váhu a nemožnost zadního řízení a pro oráfování. Jako ideál kombinovaného vozidla vyslovuje ing. Heigel požadavek, aby toto mělo dvojité řízení vpřed i vzad, rychlost a pohyblivost pancéřového automobilu na kolech, velkou rychlost na pásech, výměnu pohonu umožněnou zevnitř vozu bez výstoupení obsluhy. Italové prý takový tank budou mít; rovněž i Francouzové.

Z posledního oddílu knihy, který pojednává o moderních zbraních proti tankům, zaslouží zmínky anglická puška 12,7 mm o váze jen 17 kg a počáteční rychlosti střely 850 m/vt.

Ku podivu, že konstrukci a taktice tanků je věnováno 156 stran, ale obranně proti nim 11 stran, což by zrovna

nenasvědčovalo, že kniha je slabikářem, kde by se „geeinigte Nationen“ učily, jak proti tankům bojovat; spíše je snůškou všech informací, které musí mít technické, aby připravili průmyslovou výrobu dokonalého tanku.

Ještě jedna věc je zajímavá: autor uveřejňuje téměř u každého druhu tanku podrobný recept, jak proti němu bojovat, jen u tanku anglického mlčí, ač loni udával návody k ničení těchto tanků dokonalé. Tento barometr přátelství dvou národů je velmi poučný.

Recenze knihy by nebyla úplná, kdybych neupozornil na zajímavou zmínku o prvním tanku vůbec, který už r. 1912 navrhl rakouský nadporučík Burstyn ministerstvu, ale dočkal se zdrcujícího odsouzení svého vynálezu přesto, že lze dnes téměř s údivem hledět na zdařilou konstrukci jím navrhovaného tanku, jehož výkresy kniha přináší.

Knihu lze doporučit každému, kdo se jen poněkud o motorisaci armády zajímá, především pak našim technikům, aby z ní čerpali při navrhování nových konstruktí při řešení akutního armádního problému.

Škpt. Jan Valníček.

BIBLIOGRAFIE

(1927.)

(Pokračování.)

Telegraf, telefon, radiotelegrafie a ostatní prostředky přenašecí (pojítka).

Aparaty telefoniczne. Warszawa 1925. (Wojskowy institut naukowy wyd.)

Bernay Alex: Nachrichtendienst. Heft II. Berlin 1926. (Offene Worte.)

Branly J.: Télégraphie et téléphonie sans fil. Paris 1925. Str. 167. (Payot.)

Drahtlose Telegraphie. Leipzig 1926. Za 1.70 Mk. (Thomas' Bücherei.)

Le fonctionnement de la liaison et des transmissions. Paris 1925. (Cycle d'information des généraux.)

Kollatz J.: Die Fernsprechtechnik. 2. Aufl. Berlin 1922. Str. 318. (Siemens-Verl.)

Kollatz S.: Die Funktelegraphie. 4. Aufl. Str. 171. Berlin 1923. (Siemens-Verl.)

Kehler Paul: Die technischen Verbindungsmittel im Infanterieregiment. Handbuch für Telephonoffiziere u. Telephon- u. Signalunteroffiziere.

(Schweizer. Militärbücherei Bd. V.) Zürich 1927. (Grethlein.) Za 4 fr.

Malgorn: Cours de télégraphie sans fil théorique et appliquée. Paris 1925. (Ecole spéciale du génie civil.)

Memento à l'usage des téléphonistes et radiotélégraphistes des régiments d'infanterie et d'artillerie. 4. éd. Paris 1925. (Charles-Lavauzelle.) Za 5 fr.

Dr. Jeżewski Mieczysław: Radjotelefonja a radjotelegrafja. Krakov 1926. (Nákl. T. Mikulskiego.)

Milhaud J.: La téléphonie automatique. Paris 1926. Za 35 fr. (Dunod.)

Radio operator. Instructors guide for all arms. Washington 1925. (United States Army Training N. 27.)

Signal Training. Vol I. Londres 1926. (Majesty's stationery office.) (Viz rec. Bulletin belge, VIII. roč., Tom II. č. 2, str. 67.)

Troupes et Services de Transmissions. Manuel du télégraphiste I. Les lignes. Paris 1926. (Lavauzelle.)

Veaux: Télégraphie et téléphonie sans fil. T. II. Cours élémentaire. Paris 1927. (Librairie de l'Enseignement technique.) Za 45 fr.